Proletari din toate țările, uniți-vă!

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.

ANUL XIII Nr. 42 | Vineri 25 octombrie 1957 | 4 PAGINI, 25 BANI

Statistica şi actualitatea

Pe la mijlocul anului curent, în U.R.S.S. a fost înfăptuită o radicală reorganizare a conducerii industriei și construcțiilor. Majoritatea ministerelor industriale au fost desființate, atribuțiile lor fiind preluate de sovnarhozuri, cărora le-a fost încredințată întreaga conducere operativă a industriei. Totodată, consiliilor economiei naționale le-a fost transmisă conducerea operativă a ministerelor economice republicane care continuă să ființeze și care realizează planificarea în ramurile respective ale economiei naționale.

Reforma înfăptuită a schimbat condițiile economice de muncă în întreprinderile industriale. Astfel, în legătură cu desființarea unor ministere industriale a dispărut și necesitatea redistribuirii în cadrul fiecărei ramuri industriale a veniturilor și fondului de amortizare, schimbîndu-se totodată și condițiile de planificare și de formare a prețurilor.

Odată cu desființarea ministerelor, a fost lichidată și statistica departamentală. Statistica de stat unitară alcătuiește acum situații statistice operative lunare și anuale, cuprinzînd date de gestiune nu numai pentru sovnarhozurile regionilor economico-administrative, ci și pentru toate ramurile economiei naționale. Direcția Centrală de Statistică a U.R.S.S. a calculat cu minuțiozitate pentru ultimii ani (în primul rînd pentru anul 1956 și pentru primul semestru al anului 1957), toate rezultatele statistice în industrie grupate pe regiuni economico-administrative.

A fost necesar ca sovnarhozurilor să li se asigure informații statistice operative privind datele de gestiune ale întreprinderilor industriale și șantierelor de construcție. Îndeplinirea la timp a acestei sarcini este ușurată în mare parte, de faptul că încă în luna mai 1957 existau 107 stațiuni raionale de mașini de calculat organizate de Direcția centrală de statistică a U.R.S.S.

Multe sovnarhozuri întrec ministerele industriale medii, atît în ce privește numărul de întreprinderi industriale și de construcție aflate în subordinea lor cît și în ce privește volumul producției industriale. De aceea, stațiunile de mașini de calculat ale acestor regiuni economico-administrative trebuie să fie înzestrate cu aparate electronice speciale.

Astăzi în U.R.S.S. există mai multe centre mari echipate cu mașini electronice de calculat. Aceste centre rezolvă în primul rînd probleme complexe de tehnică și matematică (unul din ele calculează timpul cînd satelitul artificial al pămîntului trece pe deasupra a diferite orașe ale lumii, precum și orbitele lui). În același timp se acordă importanța cuvenită și problemei folosirii mașinilor electronice de calculat în planificare și în economie. În acest scop, o serie de stațiuni mecanice de calcul vor fi înzestrate cu mașini electronice. Un mare centru de mașini electronice de calculat va fi organizat pe lîngă Gosplan (Comitetul de stat al planificării de pe lîngă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S.)

Odată cu noua organizare, a căpătat mare însemnătate studierea legăturilor de producție atît între întreprinderile industriale și de construcții, cît și între sovnarhozuri. Așa cum se arată și în directivele corespunzătoare ale guvernului, indicatorul de îndeplinire a planului de livrări reciproce interraionale a căpătat astăzi o însemnătate hotărîtoare. Studierea cerințelor reciproce, directe și indirecte, ale regiunilor economice și ale diferitelor ramuri industriale pune în fața economiștilor și statisticienilor sovietici sarcini noi și importante.

Noi probleme de metodologie apar și în legătură cu necesitatea de a compara nivelul productivității muncii, nivelul prețului de cost și nivelul de viață al locuitorilor fiecărei regiuni economico-administrative. Aici se cere altă rezolvare decît cea dată în cazul comparării rezultatelor obținute de întreprinderile industriale și de construcție din cadrul aceleeași ramuri industriale.

Probleme noi apar și în teoria metodei indicilor. Printre altele, trebuie asigurată întocmirea și comparația unor indici teritoriali speciali ai productivității muncii și prețului de cost.

În momentul de față, direcțiile centrale de statistică ale republicilor unionale au o nouă sarcină: să stabilească pentru fiecare republică unională nu numai produsul social total, ci și volumul consumului popular și venitul național realizat pe teritoriul ei.

Aceste sarcini noi vor fi fără îndoială rezolvate tot așa cum s-au dovedit a fi rezolvabile și alte probleme, chiar mai grele, apărute în fața oamenilor sovietici atît în perioada transformării socialiste a economiei noastre naționale, cît și în anii războiului.

acad. V. S. Nemcinov

I. GOLIȚIN — Dimineața. A sosit un tren

Continent nou

Am ascultat dăunăzi la Radio, concursul numit „Drumeții veseli", pe tema literaturii sovietice.

Cine nu și-a dat seama ce înseamnă pentru tineretul nostru literatura sovietică, trebuia să asculte această emisiune: întrebări și răspunsuri.

Cartea sovietică e o carte a noastră. E o carte a unei mari și vaste literaturi, care înglobează ca cititori milioane de oameni nu numai din Uniunea Sovietică dar și din toate țările de democrație populară. Scriitorii sovietici mai de seamă sînt cunoscuți la noi ca și proprii noștri scriitori, sînt citiți, iubiți, citați, discutați.

Cititorii noștri nu se mulțumesc să le cunoască operele; vor să-i cunoască pe ei, măcar fotografia lor, să le știe viața, traiul lor cotidian, preferințele, familia, prietenii. De trăiesc la Moscova sau la Leningrad, în Ucraina sau în Caucaz, ei sînt urmăriți de interesul aproape indiscret dar plin de simpatie al cititorilor noștri, în așa măsură de parcă ar fi dintre cei mai cunoscuți scriitori de-ai noștri.

Dar nu numai ei au intrat adînc în cîmpul de cunoștințe al cititorilor de la noi, dar și personajele și eroii lor, oameni cu stare civilă, vii, aevea.

Și multe din vorbele lor sînt cunoscute, repetate, citate. Viața și faptele lor sînt pilde, și anumite gînduri de-ale lor au intrat în spiritul nostru, ca o valoare universală.

Nu numai caracterul lor dominant este o realitate, ci și manifestările lor în diferite împrejurări din viață.

La concursul de care vorbeam, elevii știau pe din afară spuse de ale eroilor din Ostrovski, din Fadeev, din Ajaev. Scene din „Departe de Moscova" sau din „Așa s-a călit oțelul" sînt un îndreptar de viață pentru tinerii cititori. Eroii romanelor sovietice sînt eroii lor, sînt idealul lor.

Nimic mai mult decît avîntul și exactitatea cu care s-a răspuns la acest concurs nu poate defini influența morală, copleșitoare, de înaltă etică, pe care literatura sovietică a avut-o asupra tineretului nostru.

Acest imens merit are mai multe cauze. Fenomenul se datorește în prim loc talentului marilor scriitori sovietici care au izbutit să creeze tipuri vii, autentice, din observarea vieții sovietice; se datorește apoi metodei realist-socialiste, care cuprinde tot complexul social al realității sovietice în plin și vertiginos progres; și se datorește substanței morale a cărții sovietice.

În aceste condiții, Săptămîna cărții sovietice din cadrul Lunii marii prietenii este numai o demonstrație a unui fenomen curent care face parte din aspectele pozitive, permanente, ale vieții spirituale de la noi.

Cartea rusă, aceea scrisă de marii realiști critici, de marii clasici, de Tolstoi, de Gorki, de Cehov, de Dostoevski, a avut o covîrșitoare influență în țara noastră nu numai asupra scriitorilor, îndrumînd creația lor pe calea sănătoasă a realismului și a progresismului, dar și asupra unui mare număr de cititori, pe care i-a educat în spiritul democratic, umanitarist, revoluționar chiar.

Această mare școală, — toate marile literaturi sînt școli ale umanității, — a fost strălucit continuată și desăvîrșită de literatura sovietică: de același Gorki ce face trăsătura de unire, de Șolohov, de Aleksei Tolstoi, de Maiakovski, de Leonid Leonov, de Fadeev, de Fedin, de Simonov, de atîția alții care fac parte din patrimoniul nostru spiritual și care populează lumea noastră interioară.

Cartea sovietică a înălțat, a înfrumusețat climatul moral al cititorului de la noi, a creat în el o nouă conștiință, l-a familiarizat cu o nouă concepție despre lume și despre om, i-a trasat prin chipurile ei reprezentative, un nou ideal de acțiune. Ea a creat din cititorii ei oameni întregi, oameni mai buni, mai activi, mai hotărîți, oameni care știu ce vor și pentru ce luptă.

Marea masă a zecilor și sutelor de mii de cititori ai cărții sovietice formează un nou continent care simte la fel, care trăiește sub aceeași constelație morală, sub aceleași legi universale create de dragostea de viață și de om.

Dar înlăuntrul acestei lumi, cartea rusă a jucat și un alt rol, nu mai puțin important. Ea a însemnat îndrumătorul scriitorului de la noi, o experiență plină de învățăminte.

Prin talent, prin intuiție, prin gîndire artistică, prin imagini vii, tipice, scriitorii sovietici au izbutit să fixeze înfățișarea operei desăvîrșite a realismului socialist. Marele lor învățător a fost poporul sovietic și viața lui.

Poetul revoluționar de la noi l-a găsit pe Maiakovski și s-a simțit de la început eliberat de manierismul și convenționalul poetic, de rechizita de carton a personajului liric. Prozatorul de la noi l-a găsit pe Șolohov, pe Leonid Leonov, pe Aleksei Tolstoi, de la care a învățat să privească realitatea în față, în toată complexitatea ei, și să simtă pulsul viu al eroilor adevărați. Au știut, și poet și prozator, ce s-a scris bun și ce s-a scris prost, și au învățat și din una și din alta. Experiențele înaintașilor sovietici, au fost pîine de învățătură. Asta nu înseamnă că nu am mai greșit. Dar am greșit mai puțin și, mai ales, am avut pildă de cum trebuie să ne îndreptăm.

Cartea sovietică este astfel un bun prețios și al scriitorului de la noi, și al cititorilor.

Așezată acum în stand, pe stradă, în mijlocul mulțimii, ea înseamnă pîinea sufletească ce se oferă tuturor, ca o ofrandă a cerului și a oamenilor care privesc spre soare și lumină.

Demostene Botez

Citind din poezia Revoluției

Scriitorii carieriști erau obișnuiți să-și închidă gîndurile în carte, să le dea un titlu (să-și pună, bine înțeles, și portretul pe contracopertă) și apoi, să doarmă liniștiți. Nevăzuții lui cititori puteau să dea cărții calificative îmbucurătoare sau amare, pe care scriitorul nu le știa; el urmărea însă cu febrilitate sentințele criticii literare, îmbrățișînd tămîierile și înjurînd reticențele cu o încăpățînare devenită legendară. Din fericire, portretul unor astfel de scribi ține, în cea mai mare parte, de domeniul aducerii aminte. Relicvele întîmplătoare se dovedesc răzlețe și nesemnificative pentru oglinda epocii noastre. Scriitorul de astăzi, cetățean pasionat și mesager de idei înalte, a învățat cu sîrguință să și caute, să-și educe și iubească cititorii, — și, pentru a realiza acest sens nobil, scriitorul contemporan se străduiește din răsputeri să-și cunoască nemijlocit lectorul.

Ne întîlnim necontenit cu oamenii iubitori de literatură (și aceștia sînt foarte mulți), profitînd de evenimentele anului, sau pur și simplu, iscînd noi ocazii nefestive în care inimile creatorilor să bată alături de ale ascultătorilor. Deunăzi, de pildă, sala Casei prieteniei romîno-sovietice a răsunat de aplauze și, spre mirarea noastră bucurie, aplauzele ni se adresau nouă. Citeam din poeziile închinate Marelui Octombrie și publicul avea, în întregime, mimica solemnă dar caldă a omului liber care își slăvește revoluția și epoca. Parcă ne asculta un singur om, multiplicat de feeria oglinzii paralele și nu fac numai o metaforă cînd spun că aveam impresia că ne aflăm în fața unei singure inimi, înflăcărate ca inima lui Danko, atotîncăpătoare ca inima lui Lenin și vecinică — o inimă în care versul nostru se rotunjea mai împlinit și mai major. Raționamentul strîns al poeziei inedite datorată Mariei Banuș inițiașa capacitatea simplă dar măreață a maselor de a rezolva ecuațiile sociale ale epocii, — pe cînd lirismul fluent și incandescent, cu vervă, al lui Marcel Breslașu închidea în simbolul stelei roșii tîlcul epocal al revoluției, Nina Cassian evoca curajul lui Potemkin în versuri cu o melodie gravă și densă iar Mihu Dragomir înviora atmosfera cu umorul atît de simbolic al poeziei lui Maiakovski, în care muncitorul căruia i s-a dat un apartament arătos face cunoștință cu... baia, cu o baie modernă. George Dan a încadrat, în tempo de marș, imnuri pasionate închinate revoluționarilor, iar Alfred Margul Sperber lăuda temeritatea de a scruta neantul, prin rotunda prezență a satelitului. Tot satelitul era și tema măiestrei poezii a lui Cicerone Theodorescu, — o cochetare cu infinitul și veșnicia, într-o gamă care amintește simfoniile beethovene. Simplu și cald, liric cu miez luminos și combatant, dotat cu toate calitățile necesare, Victor Tulbure și-a evocat primele întîlniri cu ideile revoluției; dintr-un oraș dunărean, — în poezia „Cămașa fericirii", Nicolae Tăutu a evocat și el imaginea austeră dar profund omenească a unui ostaș sovietic, la marginea mării, secondînd-o cu un cald intermezzo la Enescu dintr-un ciclu binecunoscut cititorilor. Omniprezența revoluției și ecoul ei într-o inimă de femeie ridicată la viață și emoționat lira Violetei Zamfirescu.

Și încă o surpriză: H. Bukeeva, artistă a poporului din R.S.S. Kazahă a citit un fragment din romanul „Abai" de scriitorul kazah Muhtar Auezov. Fragmentul citit în limba rusă, ajutat de o prezentare a lui în limba romînă făcută de Nineta Gusti, nu a prilejuit greutăți de pricepere ascultătorului. Mimica, eufonia, modulațiile vocii, gesturile ajutau și nuanțau ideea din text și înlesneau legătura dintre actriță și sală.

Cam atît. Dar dincolo de sfîrșitul sărbătoresc al întîlnirii, dincolo de florile opulente dăruite nouă, fericiților cîntăreți ai revoluției, a rămas în sufletele noastre, ale scriitorilor și în sufletele lor, ale ascultătorilor, acea lumină, acea pulbere de aur care nu pot fi date uitării. De data aceasta, ca dealtfel și în ale dăți precedente cît și de aci înainte, am văzut cititorii cu ochii și ne-am bucurat împreună.

Fie ca asemenea emoții înălțătoare să se repete cît mai des.

Al. Andrițoiu

Zooparcul din Moscova

Saltul spre lumină

40 de ani de energetică sovietică

Un comunicat al agenției TASS a înregistrat, zilele trecute, în cîteva fraze sobre și laconice o etapă din cele mai importante ale dezvoltării energeticii sovietice: darea în exploatare a celui de al 20-lea și ultim grup electrogen al hidrocentralei de la Kuibișev, pe Volga. Această grandioasă construcție a atins astfel, în șapte ani de la începerea ei, puterea proiectată de 2.100.000 kilowați. Astăzi gigantica hidrocentrală de la Kuibișev întrece cu 125.000 kW renumita hidrocentrală Grand Coolie din S.U.A., care a fost pînă de curînd cea mai mare din lume, și a cărei construire a durat 20 de ani.

Care este importanța hidrocentralei de la Kuibișev în cadrul electrificării generale a U.R.S.S.? Mai întîi de toate, singură această centrală electrică furnizează o putere de 1,5 ori mai mare decît puterea prevăzută în celebrul plan GOELRO, pe baza căruia a fost începută, în 1920, electrificarea tinerei Republici Sovietice. În al doilea rînd, punerea în serviciu la întreaga putere a hidrocentralei de la Kuibișev înseamnă încă un pas către realizarea uriașului plan de utilizare a fluviului Volga în folosul omului. În următorii 10 ani, Volga va furniza miliarde de kilowațiore ieftini, iar întregul ei curs va deveni o importantă cale de navigație fluvială. Realizarea integrală a puterii hidrocentralei de la Kuibișev reprezintă de asemenea o mare victorie în lupta pe care o dă U.R.S.S. pentru a ajunge și a întrece cele mai puternice țări capitaliste și în ce privește producția de energie pe cap de locuitor.

Producția energetică a crescut în U.R.S.S. într-un ritm unic în istorie. În anul 1913, întreaga Rusie dispunea de o cantitate de energie de numai 1,9 miliarde kW-ore, puterea instalată fiind de 1,1 milioane kW. La sfîrșitul anului 1956, puterea centralelor electrice a atins 43 de milioane kW, cu o producție de energie de aproape 170 de miliarde kW-ore. Aceasta înseamnă global de 90 de ori mai mult ca în 1913. În cei 40 de ani de putere sovietică, producția de energie electrică pe cap de locuitor a crescut în U.R.S.S. de 70 de ori! Dar dezvoltarea energeticii sovietice mai poate fi concretizată și altfel: de unde în 1920 U.R.S.S. ocupa locul al 18-lea în lume în ceea ce privește nivelul producției de energie electrică, ea ocupă astăzi primul loc în Europa și al doilea în lume.

Dezvoltarea energeticii sovietice a urmat linia folosirii armonioase complexe a resurselor de energie în ansamblul economiei naționale. În U.R.S.S. lupta pentru tot mai multă energie se dă pe un front larg, pentru că resursele țării sînt pe cît de bogate, pe atît de variate. Uniunea Sovietică este una din puținele țări din lume în care se îmbină armonios toate felurile de energie folosibile astăzi. Ea posedă peste 30 la sută din rezervele de energie ale globului, în formă de cărbuni, petrol, gaze naturale, energie hidraulică ș.a. La acestea se adaugă energia solară și eoliană, surse folosite din ce în ce mai mult în regiunile sudice ale țării, precum și energia nucleară.

Alegerea uneia sau alteia din aceste surse depinde de o serie de factori, printre care, în primul rînd, cantitatea de energie care poate fi obținută, costul ei, condițiile de transport, permanența sursei ș.a.m.d. Din 1927 și pînă astăzi, partea pe care o ocupă energia hidraulică în balanța energetică a U.R.S.S. a crescut de la 5,1 la sută, la aproape 20 la sută. Aceasta se explică prin avantajele pe care le prezintă energia furnizată de apele curgătoare și în special ieftinătatea și cantitatea mare în care poate fi obținută. Aceste avantaje sînt atît de mari, încît compensează larg eforturile și cheltuielile de investiție necesare, care sînt adesea uriașe. Pentru exemplificare, vom da cîteva cifre privind chiar construcția complexului hidro-energetic de la Kuibișev. Acesta se întinde pe o lungime de 5,5 km, pe ambele maluri ale Volgei, iar construcția lui a impus crearea unui lac artificial cu suprafața de 6.500 km pătrați, ceea ce a necesitat mutarea mai multor sute de sate. Volumul global al lucrărilor de terasament a fost de 180 de milioane de metri cubi, iar volumul betonului turnat a atins cifra uriașă de 7.300.000 de metri cubi. Cu toate acestea, cheltuielile de investiție vor fi amortizate, într-un timp relativ scurt.

Care sînt perspectivele dezvoltării energeticii în U.R.S.S.? În prezent, oamenii sovietici luptă pentru a traduce în fapt directivele Congresului al XX-lea al P.C.U.S., conform cărora puterea centralelor termoelectrice va crește pînă în 1960 de 2,2 ori față de 1955, iar a hidrocentralelor de 2,7 ori. Acum se construiesc hidrocentrale și mai mari decît cea de la Kuibișev, printre care hidrocentrala de la Bratsk, pe Angara. Aceasta din urmă va furniza o putere de 3,6 milioane kW — de 1,5 ori cît hidrocentrala de la Kuibișev! Dar nici la Bratsk nu va sta prea mult recordul mondial. Krasnoiarskul (pe fluviul Enisei), cu cele 4 milioane de kW ale sale, i-l va lua. Iar de aici, iarăși va pleca curînd pînă la hidrocentrala de la Eniseisk, a cărei putere va atinge 5 milioane kW!

Din anul 1954 sîntem martorii unei noi etape în dezvoltarea energeticii sovietice, etapă cu adevărat revoluționară, al cărei început a fost marcat de construirea în U.R.S.S. a primei centrale electrice din lume pe bază de energie nucleară. În 1960 vor exista în Uniunea Sovietică centrale atomo-electrice cu o putere instalată totală de peste 2 milioane de kilowați. Au început lucrările gigantului de la Inceputul erei atomice, centrala atomo-electrică de 420.000 kW. Traducerea în viață a proiectelor enumerate mai sus, terminarea tuturor hidro și termocentralelor care se construiesc în prezent (circa 140) va avea drept rezultat o creștere uriașă a forțelor energetice. Dacă în 1957 centralele electrice din U.R.S.S. vor produce peste 200 de miliarde de kW de energie electrică, la sfîrșitul celui de al 6-lea cincinal producția anuală de energie electrică va atinge în U.R.S.S. 320 de miliarde kW, ceea ce reprezintă aproximativ o pătrime din întreaga cantitate de energie produsă astăzi în lume.

Perspective revoluționare în domeniul energeticii deschide valorificarea altor surse de energie nucleară, printre care energia produsă prin reacții termonucleare. Prima reacție termonucleară controlată a fost realizată de oamenii de știință sovietici, iar descoperirea ei a fost comunicată anul trecut la Harwell (Anglia), de către savantul sovietic Igor Korceatov. Rămîne ca viitorul să arate dacă se va putea realiza pe această cale producerea continuă, la un debit voit, de energie nucleară, în condiții economice. În orice caz, totul arată că paralel cu energia produsă prin sfărîmarea nucleelor atomilor grei va exista și energia produsă prin sinteza nucleelor de atomi ușori. Astăzi nimeni nu se mai poate îndoi că descoperirile fizicii atomice vor pune la dispoziția omenirii noi și noi izvoare de energie, completînd pe cele clasice, cu care natura a înzestrat din belșug Pămîntul. Aceste noi izvoare de energie, concentrate în volume și greutăți extrem de mici, vor permite omului să realizeze cea mai mare victorie a sa asupra naturii: desprinderea de pămînt și călătoria în sistemul planetar. Prima etapă a acestei victorii — crearea satelitului artificial — a și fost cîștigată prin meritul științei și tehnicii sovietice.

Dem. Urmă

Un dicționar așteptat

Dicționarele pot fi asemuite acelor pricepute călăuze, care te ajută să dezvălui comorile de frumuseți ale naturii, poezia așezărilor străvechi, semnificațiile locurilor străbătute. În călătoria pe care o oferă fiecare carte netălmăcită încă, dicționarul devine astfel pentru multe categorii de oameni, un auxiliar, în majoritatea cazurilor deosebit de util.

În ultimii ani, datorită creșterii simțitoare a numărului celor ce studiază limba rusă și se adresează direct literaturii sovietice — în sensul larg al cuvîntului — atît pentru necesitățile învățămîntului de toate gradele cît și în scopul informării științifice, ori, și aceasta nu în rare cazuri, din plăcerea de a gusta în original capodoperele tolstoiene sau graiul atît de suculent al lui Șolohov — s-a făcut simțită nevoia elaborării unui dicționar rus-romîn.

Firește, la dispoziția celor interesați s-au aflat și se mai află încă — pînă la apariția noului dicționar — o seamă de dicționare, cum sînt cel pentru uzul școlar, apărut sub redacția lingviștilor Serghievski și Marțișevskaia, dicționarul politehnic rus-romîn, editat la Moscova în 1953, un dicționar tehnic apărut în 1951 la București, și, mai ales, dicționarul redactat de Rusev și Corlățeanu, și tipărit în 1954. Dar, pe lîngă faptul că aceste dicționare cuprind un număr redus de cuvinte, (cel pentru uzul școlar, doar 35.000), așa cum se întîmplă întotdeauna în acest domeniu, ele sînt astăzi, în majoritate, depășite.

Redactarea noului dicționar rus-romîn, a pornit deci de la necesitatea elaborării unui dicționar de proporții mai mari, care să poată constitui cu adevărat un instrument de lucru pentru specialiști, traducători și categoriile largi de cititori ai literaturii sovietice beletristice și de specialitate.

Dicționarul cuprinde un total de cca 65.000 de cuvinte și este rodul muncii desfășurate de-a lungul cîtorva ani de un colectiv de specialiști ai Institutului de lingvistică din București.

Experiența lingviștilor sovietici în domeniul lexicografiei în general, și în domeniul elaborării dicționarelor bilingve în special, a fost foarte utilă colectivului de autori. De altfel, pentru partea rusă a materialului, noua lucrare are la bază dicționarul lui S. Ojegov și dicționarul în patru volume apărut sub redacția luiUșakov. Trebuie amintite apoi, dicționarele bilingve rus-romîn, romîn-rus și rus-moldovenesc. Totodată, la baza principiilor de elaborare a dicționarului rus-romîn, au stat și dicționarele rus-francez, rus-italian, rus-german și dicționarele frazeologice apărute în ultima vreme în Uniunea Sovietică. Pe lîngă o orientare de principiu, aceste dicționare redactate de lingviștii sovietici au fost pentru colectivul nostru o călăuză permanentă în rezolvarea multor greutăți de amănunt.

Nu trebuie uitată desigur nici bogata experiență a secției de lexicografie romînă a Institutului de lingvistică din București, căreia i se datorește dicționarul limbii romîne literare contemporane, folosit de colectivul nostru de autori pentru redactarea părții romînești.

Prin ce se caracterizează noul dicționar rus-romîn și în ce constă superioritatea sa față de cele precedente?

Mai întîi, așa cum am amintit, prin aceea că însumează cu 20—30.000 mai multe cuvinte. Apoi, prin grija deosebită acordată calității fiecărui articol în parte. S-a urmărit astfel ca tratarea cuvintelor să fie cît mai completă, să cuprindă cît mai mult sinonime și expresii proprii limbii ruse. Un loc important în noua lucrare îl ocupă proverbele și expresiile idiomatice, pe care specialiștii noștri au reușit să le redea cu multă pricepere prin corespondentele lor în limba romînă.

Un alt merit al autorilor este și acela că au izbutit în bună parte să găsească cuvintelor rusești corespondente cele mai adecvate, evitînd obișnuitele traduceri explicative, care folosesc prea puțin celor interesați, mai ales cînd e vorba de traducători. Iar în majoritatea cazurilor mai dificile, în unitățile frazeologice și expresiile idiomatice s-a dat traducerea pe principiul aplicării la context.

Printre cele 20—30.000 de cuvinte cu care s-a îmbogățit dicționarul rus-romîn, față de cele anterioare, se află termeni din domeniul beletristicii, artei, criticii literare, din terminologia social economică și politică, precum și termenii de bază din diferite domenii ale științei și tehnicii. Totuși, noua lucrare nu poate și nici nu încearcă să înlocuiască un dicționar tehnic, căci în cuprinsul ei nu sînt tratate o serie de grupări lexicale, cum sînt de exemplu, cuvintele de strictă specialitate.

Superioritatea noului dicționar rus-romîn rezidă apoi, și acest lucru are o mare însemnătate, în multiplele indicații gramaticale și stilistice ce însoțesc fiecare articol. Prin aceasta, dicționarul poate folosi ca îndreptar în problemele gramaticii limbii ruse, unui cerc foarte larg de cititori, și, în unele cazuri, chiar și unor traducători cu experiență.

Fără îndoială că apariția unui asemenea dicționar este așteptată cu interes de publicul cititor.

De altfel, dicționarul rus-romîn a și fost redactat în întregime, iar aproape jumătate din material a fost tipărit. Sperăm ca în curînd, întîrzierea survenită în apariția dicționarului să fie remediată și să putem oferi celor interesați atît dicționarul rus-romîn, cît și noul dicționar prescurtat, pentru uz școlar.

acad. E. Petrovici

ORIZONT

Traducerile din clasicii romîni

Literatura romînă nu mai este astăzi o terra incognita pentru cititorul din străinătate. Eminescu, Caragiale, Sadoveanu sînt cunoscuţi în colţurile cele mai îndepărtate ale lumii. În ultimii ani s-au tradus de asemenea şi multe din operele reprezentanţilor de frunte ai literaturii contemporane ca: Zaharia Stancu, Petru Dumitriu, Eusebiu Camilar, Maria Banuş etc.

Desigur că dacă ne bucură orice succes peste hotare al literaturii noastre, căci vedem în el o victorie a culturii noastre naţionale şi o afirmare a ei în cadrul valorilor de circulaţie mondială, cu atît mai mult trebuie să ne intereseze ecoul pe care-l stîrnesc creaţiile scriitorilor noştri în rîndurile cititorilor sovietici şi preţuirea pe care ele o capătă din partea criticilor literari din U.R.S.S. De oarece în acest din urmă caz e vorba de aprecierea unui cititor foarte exigent, crescut la şcoala marilor tradiţii artistice ale literaturii ruse clasice, educat de operele remarcabile ale realismului socialist şi de părerea unei critici, a cărei experienţă şi învăţăminte pot fi foarte rodnice pentru literatura noastră.

De curînd lista traducerilor în limba rusă din literatura romînă s-a îmbogăţit. La Moscova au apărut un volum de **Opere alese** de Mihai Sadoveanu şi un volum de **Opere alese** de C. Negruzzi, iar la Chişinău s-a tipărit un volum de **Poezii alese** de Vasile Alecsandri.

Sumarul volumului **Poezii alese** de V. Alecsandri dovedeşte limpede că intenţia alcătuitorilor (V. Coroban şi A. Roşca) a fost de a da o imagine cît mai completă şi multilaterală a evoluţiei artistice a scriitorului, căruia „îi revine marele merit că a dezvoltat şi adîncit cele mai bune tradiţii ale literaturii moldovene din veacurile trecute, a oglindit în poezie năzuinţele poporului şi a democratizat limba literară naţională..." — cum citim în prefaţa semnată de V. Coroban. Volumul cuprinde poezii din culegerile: **Doine, Lăcrămioare, Suvenire, Mărgăritarele, Pasteluri, Legende, Legende noi, Ostaşii noştri, Varia** şi cîteva poezii postume (**Rominca de la Griviţa, Plugul blestemat, Unor critici**). Intîlnim mai toate poeziile devenite clasice pentru creaţia lui Alecsandri: **Doina, Groza, Strunga, Cîntec haiducesc, Steluţa, Adio Moldovei, Visul lui Petru Rareş, Noaptea Sf. Andrei, Înşir-te mărgărite, Rodica, Lunca din Mirceşti, Concertul în luncă, Dimineaţa, Semănătorii, Sania, În miezul iernii, Pe malul Siretului** (**Pastelurile** sînt foarte bogat reprezentate), **Pohod na Sibir, Legenda rîndunichii, Dan — capitan de plai, Grui-Singer, Legenda Ciocîrliei, Peneş-Curcanul, Sergentul** etc. Alegerea nimerită a poeziilor este însoţită de o traducere ce merită toată lauda. Tălmăcirea în limba rusă s-a făcut de mai mulţi traducători, printre care cităm: V. Lugovskoi, I. Safarenko, A. Civilihin, V. Rojdestvenski, L. Haustov, I. Korneev, P. Carp, B. Tomaşevski, L. Stekolnikov, B. Timofeev etc. Menţinîndu-se pe linia respectării cu fidelitate a ideilor şi atmosferei din original, poeţii sovietici au ştiut în acelaşi timp să redea tot farmecul, spontaneitatea şi armonia poeziei lui Alecsandri. În cele mai bune dintre traduceri — şi ele reprezintă marea majoritate — retraiesti aceeaşi emoţie pe care ţi-o dă lectura originalului. Îndeosebi poeziile traduse de regretatul V. Lugovskoi — şi în primul rînd cele cîteva **Pasteluri** — ţin de cea mai autentică artă şi prin ele Alecsandri va cuceri desigur numeroşi admiratori în Uniunea Sovietică.

Volumul de **Opere alese** de C. Negruzzi — deşi mai modest ca dimensiuni — încearcă şi el să ofere cititorului momentele esenţiale şi cele mai importante din creaţia scriitorului romîn. Ca nuvele şi povestiri cuprinde **Zoe, Scene din viaţa contemporană, Au mai păţit-o şi alţii**, nuvela istorică **Alexandru Lăpuşneanu, Sobieski şi Rominii**, apoi scrisori alese din ciclul **Negru pe alb** (**Reţetă, Calipso, Pentru ce ţiganii nu sînt romini, Păcală şi Tîndală, Ochire retrospectivă, Istoria unei plăcinte, Proprietatea păgubitoare etc**); din **Amintiri de juneţe — Cum am învăţat romineşte**, două poezii — **Marşul lui Dragoş** şi **Doina nouă etc.** Ca traducători regăsim nume care s-au mai manifestat pe tărîmul popularizării literaturii romîne în Uniunea Sovietică şi în primul rînd I. Konstantinovski, apoi I. Svetlanov, A. Sirotkin, S. Rozenfeld, E. Birukova. De remarcat în genere aceeaşi ţinută riguros ştiinţifică a traducerii şi acelaşi efort, — de cele mai adesea ori încununat de succes — de a reda specificul artistic al operei. De pildă nu este uşor de tradus **Scrisoarea XII — Păcală şi Tîndală**. I. Svetlanov a reuşit să găsească nu numai echivalentul proverbelor romineşti, dar să se menţină continuu pe linia folclorică şi să respecte înlănţuirea şi legătura de la un proverb la altul. În cîteva cazuri însă (**Tot ţiganul îşi laudă ciocanul... Cine n-are ochi negri sărută şi albaştri... Cum e turcul şi pistolul... Nu face din ţînţar armăsar**) s-ar fi putut găsi proverbe ruseşti echivalente, mai apropiate de intenţia originalului şi mai autentice. Meritoasă şi cu multe calităţi artistice este traducerea nuvelei **Alexandru Lăpuşneanu** de I. Konstantinovski. Ca o remarcă particulară însă aş vrea să arăt că nu mi se pare întru totul fericită traducerea binecunoscutei expresii „**proşti dar mulţi**". Redînd proşti prin cuvîntul **duracio**, echivalînd deci pe prost cu **slab la minte, lipsit de deşteptăciune**, traducătorul a omis sensul social al noţiunii, care interesează în cazul de faţă şi care era şi cel răspîndit în epoca istorică respectivă.

Lucru cu atît mai inexplicabil cu cît traducătorului, se pare că nu-i este necunoscută această accepţiune a cuvîntului prost. În replica anterioară, cînd Motoc strigă: **Eu sînt boier mare, ei sînt nişte proşti**, — I. Konstantinovski a tradus — e drept amplificînd şi introducînd şi pe duracio — dar în rest foarte aproape de ideea originalului: **la velikii boiarin, a ani kto? Duracio, muţani, prostoliudini...**

Volumul de **Opere alese** de Mihai Sadoveanu este precedat de o prefaţă semnată de scriitorul sovietic G. Gulia. Exprimîndu-şi admiraţia faţă de talentul scriitorului romîn, Gulia îl asemuieşte cu bogăţirii din eposul popular şi subliniază meritele lui ca artist şi patriot al ţării sale, ca om devotat idealurilor celor mai înaintate ale veacului nostru.

Volumul (alcătuit de V.P. Sugoniaev) cuprinde în prima sa parte povestiri şi nuvele ca: **Zina apelor, Cozma Răcoare, Panciuc, Un meşter şi oamenii lui, În satul unui prieten, Codrul, În ziua aceea de mart 1907, Călăraşul etc.** apoi **La Hanul Ancuţei**, încheindu-se cu **Mitrea Cocor**.

Printre traducători cităm: Z. Potapova, M. Bogoslovskaia, E. Bernştein, S. Melikson, E. Pokramovici, A. Sirotkin, V. Ţareva şi doi buni cunoscători ai operei scriitorului nostru M. Fridman şi I. Kojevnikov. Traducerile, luate fiecare în parte, sînt în genere bune, dar volumul în ansamblul său nu are suficientă unitate de stil. Mai omogene din acest punct de vedere apar partea II-a şi a III-a (**La Hanul Ancuţei şi Mitrea Cocor**) unde nu mai întîlnim decît doi traducători şi de fapt principala contribuţie este a lui I. Kojevnikov.

Dealtfel pentru a evita orice neînţelegere trebuie spus că volumul de **Opere alese** Sadoveanu nu este primul de acest fel publicat în limba rusă. El a mai fost precedat atît de tipărirea unor opere separate (**Mitrea Cocor** are chiar mai multe ediţii în limba rusă) cît şi de alte culegeri de **Opere alese**.

Desigur că editurile din Uniunea Sovietică vor cuprinde treptat o sferă din ce în ce mai mare din activitatea literară a marelui nostru clasic. Şi nu este vorba numai de opera lui Sadoveanu. Cele afirmate se referă deopotrivă la întreaga literatură romînă care îşi cucereşte cu paşi mari simpatia cititorilor din U.R.S.S. şi care are toate posibilităţile de a se afirma din plin pe acest plan.

Tatiana Nicolescu

Şostakovici în primă audiţie

După deschiderea stagiunii, la Filarmonica de Stat „George Enescu", cu un concert închinat aniversării a 40 de ani de la Revoluţia din Octombrie, orchestra simfonică a Radiodifuziunii a prezentat, sub bagheta artistului poporului Constantin Silvestri, Simfonia a VIII-a de Şostakovici. Simfonia a VIII-a este o lucrare grandioasă. Ea durează nu mai puţin de 70 minute şi este socotită printre cele mai importante creaţii ale compozitorului. Alcătuită din cinci părţi, ea constituie o adevărată pledoarie, de o forţă dramatică impresionantă, împotriva războiului. Şi într-adevăr, după primele acorduri, grave, o temă dureroasă şi apăsătoare (în care am regăsit ecoul faimoasei teme din Simfonia a VII-a, a Leningradului) este expusă de viori la unison. Ca un şuvoi melodic, ea creşte necontenit, ameninţătoare, implacabilă, mergînd către o culminaţie ce-ţi strînge inima. Apoi, stridenţe tragice, asemănătoare unor strigăte, exprimă suferinţele omenirii. Tensiunea emoţională este extraordinară, alămurile şi tobele participînd larg la crearea ei. Imaginea războiului cu tot cortegiul său de distrugeri se impune cu forţă oricărui ascultător...

Apoi, încet, totul se potoleşte şi un cîntec singuratec pare să epilogheze asupra dramei înspăimîntătoare care s-a consumat. Această primă mişcare durează jumătate din întreaga simfonie — compozitorul înţelegînd să-i acorde, în economia lucrării, locul cel mai important.

Partea a doua pare să fie un marş. Acompaniamentul sacadat şi obsedant dă impresia de grotesc, sugerează o forţă mecanică oarbă, cu caracterul unui automat, al unui robot, aşa cum aflăm şi în Simfonia Leningradului (ritmurile sacadate care evocă invazia).

Aceste ritmuri cu caracter mecanic, obsedant, revin şi în partea a treia, dînd impresia luptei disperate, în care vieţile omeneşti sînt sfărîmate.

În partea a patra, Şostakovici face să urmeze o aşa zisă passacaglie — o serie de variaţii pe o temă cu un caracter grav şi elegiac. Sînt patrusprezece variaţii, ce revin îmbogăţind tema necontenit, cufundînd-o în acelaşi timp într-o atmosferă de tristeţe, de tragism şi care pare să exprime toată tragedia războiului.

Partea a cincea, finalul, este însă un cîntec liric şi pastoral, încredinţat violoncelului. Atmosfera devine senină, luminoasă. Este renaşterea către viaţă, încrederea în triumful binelui, al umanismului — triumful păcii!

Lucrarea este una dintre cele mai impresionante evocări a cataclismelor ce se pot abate asupra omenirii. Rareori în creaţia muzicală mondială a fost realizată cu mijloace, în fond foarte simple, în care unisonul coardelor, în acut, joacă rolul cel mai important — o asemenea stare de încordare, ca cea din simfonia a VIII-a.

Am avut impresia, urmărind-o redată de Constantin Silvestri cu mult discernămînt şi cu acea atenţie la nuanţe care caracterizează arta sa dirijorală, că se perindă tablourile halucinante din Dezastres de la guerra de Goya.

V. Pandelescu

„Aventură la Moscova"

O coproducţie franco-sovietică
Vedeta filmului: Oleg Popov

Ideea cooperării internaţionale se impune din ce în ce mai mult ca o mare forţă a contemporaneităţii. Pe măsură ce izolarea se dovedeşte tot mai sterilă şi mai lipsită de perspectivă, conştiinţa faptului că viitorul civilizaţiei atîrnă astăzi, mai mult ca niciodată, de unirea tuturor bunăvoinţelor, de crearea unui climat propice colaborării între naţiuni cucereşte cele mai largi cercuri ale opiniei publice mondiale. Nu de mult, regizorul francez Henri Aisner a avut ideea de a realiza un film care să probeze că relaţiile amicale dintre francezi şi sovietici sînt nu numai posibile şi necesare ci, mai mult, că devin o realitate imediat ce contactul e stabilit.

Propunerea făcută de Aisner a găsit partizani entuziaşti atît în Franţa cît şi în Uniunea Sovietică. Aşa se face că la începutul acestui an a fost semnată o înţelegere, în acest sens între „Mosfilm" şi un grup de producători francezi. De atunci lucrurile au evoluat: a fost găsit subiectul, scenariştii s-au şi pus pe treabă iar actorii principali francezi şi sovietici, au semnat angajamentele de rigoare.

Dat fiind că viitorul film va cuprinde deopotrivă personaje franceze şi sovietice iar acţiunea se va petrece atît în Franţa cît şi în U.R.S.S., s-a crezut nimerit ca scrierea scenariului să fie încredinţată unui cuplu de scenarişti: un sovietic şi un francez. Într-adevăr, la scrierea scenariului pentru viitoarea coproducţie franco-sovietică — al cărei titlu a şi fost fixat: „Aventură la Moscova" — lucrează scenarista franceză Lila Damert şi cunoscutul autor dramatic sovietic Alexandr Ştein.

Vedeta sovietică a filmului va fi celebrul clovn Oleg Popov, care a produs o impresie extraordinară la Paris cu prilejul turneului făcut anul trecut în capitala Franţei de Circul din Moscova. Regizorul Henri Aisner este de părere că Oleg Popov poate fi şi un foarte bun actor de comedie şi a stăruit să obţină colaborarea marelui clovn la coproducţia plănuită. Făcînd zilele acestea o declaraţie gazetei „Nouvelles de Moscou" în legătură cu noul film, Henri Aisner a declarat: „Cunoscîndu-l personal pe Popov aici la Moscova, am uitat completamente că în lume există oameni care vorbesc limbi diferite. Am petrecut mai bine de două ceasuri împreună, am pălăvrăgit, am rîs, am făcut un schimb de impresii şi de idei şi am băgat amîndoi de seamă că folosim acelaşi limbaj; — acela al umorului şi al prieteniei".

Colaborarea dintre cineaştii francezi şi sovietici care vor lucra împreună la noul film se desfăşoară astfel sub cele mai bune auspicii. Dorinţa comună de a-şi vedea eforturile încununate de succes le dă convingerea că filmul „Aventură la Moscova" va însemna o izbîndă cinematografică. Turnarea primelor secvenţe va începe la începutul primăverii viitoare.

A. B.

PEREŢ MARKIŞ

Privirea ta

Sătul de vînătoarea himerelor deşarte
Pornind sfîrşit, spre tine mi-oi duce paşii grei.
Privirea ta-mi va spune prezentul ca o carte
Din culmi nebănuite svîrlindu-mi raza ei.

O rază de lumină privirea ta răsfrînge.
Doar ea mă-mbărbătează în ceasul de necaz
Cînd sufletul durerea amarnică şi-o plînge
Şi lacrima căinţei prelinsă-i pe obraz.

Mai ştii? Şi astăzi poate alerg după-o nălucă
Scăldaţi în soare, paşii spre tine-i port mereu.
Las inima prin spaţii spre tine să se ducă
Şi-un alt destin mă cheamă. Un altul, nu al meu.

în romineşte de M. DJENTEMIROV

Carnet

Pe lîngă Observatorul principal de geofizică din Leningrad s-a înfiinţat recent primul muzeu meteorologic din U.R.S.S. Printre exponatele muzeului se află aparate de înregistrare vechi şi moderne, documente şi cărţi referitoare la primele observaţii meteorologice efectuate în Rusia în urmă cu aproape două secole şi care au o mare valoare ştiinţifică, ş. a. În curînd muzeul va primi o seamă de noi materiale care vor fi expuse într-o secţie specială ce se va deschide în preajma celei de a 40-a aniversări a Marelui Octombrie.

★

„Dramaturgia contemporană" este titlul unui nou almanah apărut de curînd în Uniunea Sovietică, care-şi propune să prezinte cititorilor noutăţi din dramaturgia sovietică şi străină. Primul număr al almanahului cuprinde şase piese din cele mai diferite genuri de creaţie dramatică. Printre acestea, piesa lui Dm. Zorin „Izvorul veşnic" închinată vieţii şi activităţii lui V. I. Lenin, comedia lirică a poetului Mark Sobol „Tovarăşii romantici" cu tema din viaţa tineretului sovietic care desţeleneşte întinderile Siberiei, precum şi două traduceri: piesa „Nota zero la purtare" a dramaturgilor romîni V. Stoenescu şi O. Sava şi drama „Ultima etapă" de E. M. Remarque.

★

La cel de al 24-lea Congres internaţional de orientalistică care s-a ţinut recent la München, în prezenţa a peste 1500 delegaţi şi a unui mare număr de invitaţi, delegaţia sovietică a prezentat 17 referate asupra unor importante probleme privind relaţiile sociale şi economice în ţările Orientului. La acelaşi congres a fost acceptată în unanimitate propunerea delegaţiei sovietice ca următorul congres de orientalistică să se ţină în 1960, la Leningrad.

Expoziţia de grafică sovietică

Scene eroice din timpul Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, figurile marilor luptători şi conducători ai revoluţiei, în frunte cu Lenin, înfăţişaţi în momente hotărîtoare, imagini amintind uriaşele prefaceri industriale şi agricole, începute din primii ani ai puterii populare sovietice — şi continuate din ce în ce mai amplu şi mai rodnic, crimpeie din viaţa actuală, din anii reconstrucţiei sau din vremea Marelui Război pentru Apărarea Patriei se perindă pe dinaintea privitorilor Expoziţiei de grafică sovietică, organizată de Muzeul de Artă al R.P.R. Este una dintre manifestările cele mai interesante şi instructive ale Lunii prieteniei romîno-sovietice, atît de bogată şi variată în diferitele ei aspecte.

Lucrările de grafică, expuse în două mari săli din palatul Republicii, fac parte din colecţiile muzeului nostru care mereu se îmbogăţesc, cum este cazul şi cu arta rusă şi sovietică, ce îşi are secţia ei, din ce în ce mai reprezentativă în afară de scene şi compoziţii înfăţişînd acţiuni şi înfăptuiri însemnate din cei patruzeci de ani ai puterii sovietice, imaginile în alb şi negru sau uneori colorate aduc o seamă de privelişti caracteristice naturii şi oraşelor sovietice, precum şi portrete ale unor figuri de seamă din cîmpul culturii şi ştiinţei.

Astfel, expoziţia de grafică sovietică oferă o imagine destul de vie şi semnificativă a celor patruzeci de ani de construire a socialismului şi comunismului, fireşte muzeul urmînd a-şi îmbogăţi şi pe viitor colecţia cu alte lucrări. Muzeul fiind încă la începutul alcătuirii colecţiilor sale, lipsesc încă unele lucrări celebre ale graficienilor sovietici, precum nu sînt prezenţi nici toţi marii desenatori, gravori, acuarelişti sovietici. Dar, aşa cum este prezentată, expoziţia oferă multe şi variate aspecte semnificative ale vieţii şi înfăptuirilor din marea ţară prietenă şi vecină. În ceea ce priveşte iscusinţa artiştilor sovietici, numeroase lucrări mărturisesc o adîncă pătrundere în viaţa, atît de complexă şi creatoare, a patriei şi darul lor de a oglindi veridic cele trăite laolaltă cu poporul. Participarea aceasta a artiştilor la viaţa colectivităţii însufleţeşte arta sovietică, luminează imaginile pline de adevăr şi mişcare, dă parcă avînt liniilor pentru a configura mai viu şi mai expresiv imaginile. De asemenea, interesantă este şi varietatea de tehnici folosite de graficienii sovietici, de la desenul în creion şi peniţă, la acvaforte, xilografie, litografie. Aceste tehnici sînt folosite cu multă îndemînare în funcţie de motivul ales din realitate şi de stilul în care trebuie tratat. Multe din lucrări atrag prin viaţa expresivă din ele, prin ritmica liniilor, prin vibraţia luminilor şi umbrelor, a nuanţelor de culoare, prin adevărul şi poezia ce străbat imaginea, dîndu-i uneori şi un accentuat aspect decorativ. Observaţia realistă, potenţarea măreţiei, sugerarea dinamismului şi iradiaţia poeziei sînt prezente în multe din lucrările expuse.

Figuri şi scene ale Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie apar în lucrările lui P. V. Vasiliev, priceputul portretist al lui Lenin, pe care îl înfăţişează în diferite momente însemnate, cu chipul său de cugetător energic, plin de luciditate şi hotărîre. Patru schiţe şi un portret elaborat în pastel oglindesc personalitatea lui Lenin. De asemenea, compoziţiile „Lenin primind ştiri în timpul revoluţiei" şi „Lenin şi Stalin discutînd", lucrate cu aceleaşi linii de mare fineţe şi cu iscusită gradaţie a luminilor şi umbrelor rămîn imagini de neuitat din noua grafică sovietică.

Episoade pline de eroism din războiul pentru apărarea patriei sînt oglindite în lucrările lui V. Bogatkin, P. Baranov, şi A. P. Livanov. Luptele de la Stalingrad, scena cu un convoi de camioane încărcate cu muniţii, străbătînd drumul spre front pe o noapte cu viscol, intrarea trupelor sovietice la Berlin sînt printre imaginile cele mai emoţionante ale lui Bogatkin, din a cărui operă am apreciat la Expoziţia de artă plastică sovietică din 1956 două peisaje în tempera.

Aspecte din uzine şi colhozuri, impunătoarele construcţii din marea ţară prietenă şi vecină au constituit o preocupare în activitatea unor graficieni ca F. D. Konstantinov (o xilografie, înfăţişînd cu vigoare şi poezie munca plină de voioşie dintr-un colhoz), P. Baranov (activitatea trepidantă dintr-o uzină, cu muncitori în primul plan şi multă mişcare), Vihtinski (o acvaforte, înfăţişînd încărcarea unor furnale), S. M. Steinberg (autolitografia cu canalul Griboedov).

E. A. Kibrik

ilustraţie la „Till Eulenspiegel"

Ne-au impresionat şi de data aceasta compoziţiile lui Vladimir Andreevici Favorski, unul dintre artiştii mai vîrstnici ai artei sovietice. La expoziţia de plastică sovietică din 1956 au fost prezentate o serie de ilustraţii la „Cuvînt despre oastea lui Igor" şi la „Boris Godunov", gravuri în lemn lucrate cu o fineţe neîntrecută. În aceste lucrări, totul avea o fineţe de ajur, formele fiind construite din linii subţiri şi alăturate unele de altele, astfel ca prin lumină şi estompare să se închege volumele viguroase, pline de viaţă şi mişcare. În pofida migalei cu care erau lucrate aceste xilografii, ele aveau o puternică expresie şi un atrăgător aspect decorativ. Iată că acum vedem la muzeu două lucrări de Favorski lucrate într-o tehnică total diferită. Sînt tot gravuri în lemn, acestea din ciclul „Samarkand", dar aici, pe fondul alb al hîrtiei, formele sînt construite din porţiuni şi pete mari de negru, uneori cu o liniatură ce lasă şi porţiuni albe în interiorul figurilor, astfel că totul se încheagă şi capătă expresie din alternanţa albului cu negrul. Şase personaje, înapoindu-se acasă călare pe asini, alcătuiesc un impresionant alai, plin de forţă şi mişcare, în care stilizarea intervine iscusit, dînd o nespusă frumuseţe decorativă imaginii.

În gravura în lemn îşi arată de asemenea priceperea M. I. Pikov, evocînd personaje din „Iliada", A. I. Kracenko, precum şi V. G. Litvinenko, acesta ilustrînd fabule cu un autentic umor, în linii accentuate şi cu o viziune decorativă.

Dintre peisajişti, cel mai bine reprezentat este E. Bernstein cu un ciclu de imagini evocînd „Kremlinul în secolul al XVII-lea". Imaginile, lucrate cu o linie fină şi vibrantă şi uşor colorate, proiectează meterezele, palatele, podurile, curţile interioare, perspectivele pline de măreţie ale cetăţii. Atmosferă sugestivă, colorit local, adevăr expresiv vădesc, de asemenea, peisajele unor graficieni ca V. V. Bogatkin („Peisaj la marginea mării"), I. I. Nivinski (Lac lîngă Mantua), S. S. Krasnovski („Seara în pădure" pe vreme de iarnă, o sensibilă acvaforte), M. V. Matorin (Oca la Pelenovo), A. P. Bolaşenko (un peisaj cu un ţinut inundat, gravură cu acul, foarte nuanţată şi surprinzînd cu iscusinţă reflexele arborilor şi ale tufişurilor pe suprafaţa apei), S. I. Gherstein (o impresionantă imagine citadină: Teatrul Mare din Moscova).

Acvaforte şi acvatinta îşi au în V. F. Mironenko un meşter care ştie să folosească la maximum resursele acestor tehnici, aducînd culoare şi atmosferă poetică în imaginile sale. I. G. Briulin şi N. G. Nikiforov, cu evocări din Samarkand şi din Ural, sînt printre cei mai expresivi graficieni care folosesc o tehnică mai variată. Ilustraţiile pentru un roman făcute în litografie de V. M. Konaşevici pot fi date ca model de expresivitate umană, ştiinţă compoziţională şi frumuseţe decorativă.

Portretul este cultivat de o seamă dintre graficienii sovietici şi, în afară de cele menţionate mai înainte, atrag atenţia privitorilor portretul lui Gorki, de I. A. Sokolov, marele scriitor fiind înfăţişat şi de A. N. Paramonov, portretele în carbune ale lui G. S. Vereiski, înfăţişînd pe gravorul Favorski, pe academicianul Zelinski şi pe pictorii Kukriniksi, portretul lui Puşkin de A. Prutkin, portretul maestrului Gherasimov de M. S. Rodianov. Din opera lui E. A. Kibrik expoziţia nu avea decît o singură lucrare, o ilustraţie la o veche legendă, în care găsim aceeaşi forţă de expresie şi accentuare decorativă ca şi în alte ilustraţii de cărţi, prin care artistul s-a impus de multă vreme. Foarte picturale, de-o deosebită fineţe şi cu un remarcabil dar de caracterizare sînt chipurile înfăţişate de M. I. Feighin, portretul scriitorului S. Antonov şi acela al unei fetiţe Hadiuşa, în care străbat toată gingăşia şi frăgezimea acestei fiinţe, plină de viaţă şi care are ce aştepta de la viaţă. „Fiul pescarului", opera lui G. I. Kuznicev, poate fi alătura admirabilului portret al Hadiuşei.

Această îmbinare de momente epocale ale istoriei şi de crimpeie din viaţa cotidiană, de portrete ale unor mari personalităţi şi de altele ale oamenilor noi, de peisaje variate care sugerează frumuseţile patriei şi activitatea omului sovietic — face din expoziţia de la Muzeul de Artă al R.P.R. un loc de adîncire a cunoaşterii despre lumea nouă şi de îmbogăţire estetică.

Petru Comarnescu

Printre prietenii din România

G. I. Zelenko
șeful delegației oamenilor
de cultură sovietici

Pentru oricine este evident că prietenia de nezdruncinat și colaborarea dintre popoarele sovietic și romîn se adîncesc și cîștigă mereu alte temeiuri cu fiecare an ce trece. O manifestare extrem de elocventă a acestei prietenii frățești și cordiale este Luna prieteniei, care a devenit tradițională și care se desfășoară concomitent în Uniunea Sovietică și în Republica Populară Romînă. În aceste zile oamenii sovietici primesc cu căldură frățească în patria lor delegația prietenă de oameni de știință și cultură din Republica Populară Romînă. Adunări și mitinguri consacrate întîlnirilor cu solii poporului frate romîn au loc la Moscova și Leningrad, la Minsk și Baku, în întreprinderi și colhozuri, în școli și universități.

La rîndul ei, delegația oamenilor de știință și cultură din U.R.S.S., care a venit în Republica Populară Romînă pentru a participa la Luna prieteniei, a călătorit prin multe orașe, a vizitat întreprinderi, gospodării colective, universități și institute, școli profesionale și case de cultură, teatre și case de odihnă.

Ne-am întîlnit cu sute și mii de oameni simpli, cu muncitori și țărani, cu studenți, elevi, activiști de partid, sindicali și ai organizațiilor de tineret, cu oameni de știință, de cultură și artă. Ne-au emoționat profund aceste întîlniri frățești, pline de căldură și cordialitate, care s-au transformat într-o vie manifestare a prieteniei veșnice și de nezdruncinat dintre poporul romîn și poporul sovietic.

În cuvîntările lor ținute la mitinguri și adunări, în convorbiri prietenești, constructorii de mașini și metalurgiștii din București, petroliștii din Ploești, constructorii de tractoare din Orașul Stalin, chimiștii de la Victoria, metalurgiștii din Hunedoara, marinarii din Constanța, muncitorii și muncitoarele din Sibiu, Cluj, Craiova și Giurgiu, colectiviștii, oamenii de știință, cultură și artă au vorbit membrilor delegației noastre despre sentimentele lor frățești față de poporul sovietic, despre remarcabilele succese cu care poporul romîn întîmpină cea de a 10-a aniversare a Republicii sale populare, despre importanța hotărîtoare a relațiilor de colaborare pe toate tărîmurile dintre Uniunea Sovietică și Republica Populară Romînă.

Vizitînd atîtea orașe și sate din Romînia, delegația noastră s-a putut convinge odată mai mult de rezultatele remarcabile ale luptei poporului romîn pentru construirea societății socialiste.

La Ploești am vizitat o întreprindere modernă de utilaj petrolifer, înzestrată cu tehnică înaintată, care fabrică utilaj industrial complex și variat pentru industria petroliferă din Romînia.

Remarcabile sînt succesele obținute de uzina de tractoare din Orașul Stalin. În anii puterii populare, această uzină și-a sporit producția de tractoare de aproape 20 de ori. În 1947 uzina producea numai 280 de tractoare; anul acesta, însă, va fabrica, potrivit planului, 5.500 de tractoare. Muncitorii și inginerii ne-au vorbit cu o mîndrie îndreptățită despre planurile de dezvoltare a uzinei lor, despre faptul că peste cinci ani, adică în 1962, ei vor produce 12.000 de tractoare, că cele 26.000 de tractoare ieșite de pe porțile uzinei lucrează ireproșabil pe ogoarele republicii, că tractoare purtînd marca uzinei pot fi întîlnite pe ogoarele Cehoslovaciei, Poloniei, Indiei, Egiptului... Partidul Muncitoresc Romîn, Comitetul său Central și guvernul au manifestat o grijă deosebită pentru formarea de cadre de ingineri și tehnicieni capabili să aplice și să dezvolte tehnica înaintată, pentru crearea unor condiții optime de muncă și trai. În uzina lucrează 615 tehnicieni și 165 ingineri. În cei 10 ani de la proclamarea republicii, pentru muncitorii și inginerii uzinei s-au construit aproximativ 27.000 metri pătrați de suprafață locativă, o cantină, un club, un spital, creșă și cămin de copii, un stadion cu bază sportivă și multe altele.

Un minunat vlăstar al Republicii Populare Romîne este și Combinatul chimic „Victoria" și noul oraș socialist care s-a dezvoltat în ultimii ani aici. Construit după proiectul unor ingineri sovietici, combinatul este utilat cu utilaj modern. În ultimii ani la acest combinat au fost instalate puternice mașini fabricate în țară, care au făcut ca producția să sporească cu 40 la sută. Această întreprindere poate fi numită cu toată dreptatea un combinat al tineretului: vîrsta medie a muncitorilor și inginerilor săi este de 25 de ani — iar mai bine de un sfert din populația orașului socialist este alcătuită din copii pînă la 14 ani. Grija pentru buna stare a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor de aici se vede la fiecare pas: s-au construit locuințe pe o suprafață de 30.000 metri pătrați, au fost înălțate o policlinică și două școli de cultură generală.

Am avut de asemenea bucuria să vizităm combinatul metalurgic de la Hunedoara, un gigant al industriei grele din Republica Populară Romînă, care dispune de furnale și cuptoare Siemens-Martin moderne, de o centrală termoelectrică, de o uzină cocso-chimică și de o fabrică de aglomerare. În 1958 va fi terminată construirea unui puternic blooming și a unui nou laminor care vor permite combinatului să producă pînă la 800.000 tone de laminate pe an. Alături de vechea Hunedoară s-a ridicat aici un frumos oraș socialist, înzestrat cu tot ce e necesar pentru o viață civilizată; au fost construite case de locuit luminoase și spațioase, magazine, policlinici, creșe și cămine de copii, cantine și restaurante și este pe cale de a fi dată în folosință o minunată casă de cultură, pe care muncitorii combinatului vor s-o termine în cinstea celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

O puternică impresie a produs asupra noastră vizita făcută la gospodăria colectivă „Horia, Cloșca și Crișan" de lîngă Bod, în regiunea Stalin. Această gospodărie a fost înființată în anul 1950 și a reunit atunci 61 de familii cu 404 hectare de pămînt. Astăzi, în această gospodărie colectivă lucrează 321 de familii, de naționalitate romînă, maghiară și germană, care au la dispoziție 1.509 hectare de pămînt. Gospodăria are numeroase cirezi de vite cornute mari, turme de porci și oi pentru care a fost construită o fermă modernă cu lumină electrică, cu adăpătoare automate, cu instalații pentru mulsul electric etc. Din 1950 veniturile gospodăriei au sporit de aproape opt ori, însumînd în 1956, 2.127.000 de lei. Membrii gospodăriei duc o viață îmbelșugată și fericită. Succesele obținute de gospodăria agricolă milionară din Bod constituie pentru țăranii individuali un viu exemplu al superiorității gospodăriilor colective.

În cursul vizitei prin țară am putut să constatăm de asemenea remarcabilele succese obținute în acești ani de poporul romîn în dezvoltarea culturii sale, a învățămîntului, științei și artei. Am remarcat cu bucurie cum înflorește Bucureștiul, cum se dezvoltă și se înfrumusețează orașele romînești, ce condiții minunate creează puterea populară tineretului romîn. Pretutindeni am constatat cu un sentiment de profundă satisfacție minunatele roade ale primului deceniu de existență a Republicii populare frățești care construiește cu elan, sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn și a Comitetului său Central, o viață nouă, fericită.

Întorși în patrie, vom vorbi oamenilor sovietici despre remarcabilele izbînzi cu care poporul romîn întîmpină cea de a 40-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și 10 ani de la proclamarea Republicii Populare Romîne. Le vom vorbi despre dragostea profundă pe care o nutrește față de ei poporul romîn, despre activitatea desfășurată de A.R.L.U.S. în direcția întăririi prieteniei romîno-sovietice.

Urăm din toată inima poporului romîn, glorîosului său partid călit în luptă revoluționară, succese tot mai mari în construirea Romîniei socialiste.

Afiș sovietic

MATROZII și bătrînul comisar

Am asistat duminică seara, în străvechea cetate a Constanței, acum în prag de glorioasă aniversare a unor trecute și totuși mereu vii întîmplări în mintea și inima oamenilor, la o adunare puțin obișnuită. Se întîlnea, la Casa Armatei din localitate, Aleksandr Viktorovici Belișev, fostul comisar al crucișătorului „Aurora", cu matrozii, cartnicii și ofițerii Flotei maritime militare romîne.

În sala imensă se revărsaseră parcă înseși valurile mării. Într-o tăcere impresionantă, împreună cu șutele de bluze albastre, deosebindu-se — căci purtătorii lor sînt cu toții oameni tineri — doar prin podoaba cochetă și totuși severă a gulerelor, brăzdate de linii albe sau a fireturilor ce strălucesc pe epoleți și mineci, ascultau cu încordare, chiar din gura comisarului, glorioasa poveste a „Aurorei".

„...Ceața se destramă tîrîndu-și șuvițele scămoșate, ca niște șerpi, de-a lungul cheilor de granit ale Nevei. Abia deslușindu-se din pîcla fumurie, începură să se profileze tot mai clar, întîi suprastructurile, apoi silueta unei nave de război. Era „Aurora" noastră. Pînă atunci zăcuse cufundată în ceață, dar acum, asemenea unei insule prelungi, crescute peste noapte în mijlocul fluviului, își dezvăluia tot mai clar amănuntele: cuirasa puternică, comanda supraetajată împungind cerul cu bastoanele telemetrelor, țevile de oțel ale tunurilor, căscate amenințător către Palatul de iarnă. Nimeni nu s-ar fi încumetat la asemenea îndrăzneală; o navă de tonajul „Aurorei" să pătrundă, pe șenalul greu navigabil, pînă în inima Petrogradului? Nouă, însă, matrozilor din Flota Baltică, însuflețiți de revoluție, nimic nu ne părea cu neputință. Ne-o poruncise revoluția, ne-o ceruse Lenin care, cu cîteva zile înainte, la Smolnii, mă încredințase strîngîndu-mi mîinile: „Să știi tovarășe Belișev, partidul pune mare nădejde în „Aurora", în echipajul ei"...

La tribună, întinerit parcă de amintiri, oaspetele își deapănă mai departe povestea. Închid ochii. Prin fața-mi se perindă alte și alte file din glorîosul jurnal de bord al „Aurorei": „...La 3,30 dimineața, „Aurora" ancorează la cheiul Nikolaev. Un desant debarcat smulge detașamentelor blindate de iunkeri podurile de peste Neva și le coboară. Ultimatumul adresat Guvernului Provizoriu este respins. La 9.45, „Aurora" deschide focul asupra Palatului de iarnă. După două ore și jumătate Palatul a fost cucerit. Așa a fost... Salvele „Aurorei" noastre au vestit lumii întregi viața nouă, liberă și fericită pe care o trăiți și voi, astăzi, dragi prieteni, și pe care am credința că veți ști s-o apărați așa cum noi am știut s-o cucerim".

Comisarul „Aurorei" a coborît acum în mijlocul marinarilor. Nu mai prididește să strîngă mîinile, să răspundă zecilor de întrebări. Deși în țară străină, se simte ca între ai lui.

Privindu-i, simți cum emoția îți cuprinde treptat, nestăvilit, întreaga ființă. La mii de kilometri de istoricele locuri ale revoluției, matrozii Mării Negre învață din pilda de vitejie, de devotament și dragoste față de partid, de popor, a matrozilor Balticei...

Al. Brătescu

Evenimentele din Octombrie 1917 în presa vremii

A vorbi despre presa romînească din anii 1917—1918 înseamnă a vorbi despre ceva foarte relativ. Începînd din noiembrie 1917, cînd Bucureștii și întreaga Muntenie pînă la Siret și lanțul Carpaților nordici au fost cotropite de trupele germane, austro-ungare, turcești și bulgare, în zona aceasta ziarele apăreau sub obăduirea puterilor ocupante; iar în Moldova, atît cît tolera „guvernul legal" refugiat la Iași, apăreau alte ziare în condiții tehnice și redacționale penibile. De ziare socialiste în vreuna din aceste zone, nici vorbă nu putea fi.

Cenzura aspră domnea și dincolo și dincoace de front; dar pe cînd la Iași, în locul articolelor și știrilor cenzurate puteau apărea spații albe, la București sistemul acesta nu era îngăduit.

În asemenea condițiuni, cum am mai spus, în presa romînească din epoca aceea ecourile Revoluției din Octombrie pătrundeau cu greutate. Ocupanții din Muntenia vedeau în revoluția rusă un mijloc de a scăpa repede de un dușman care le ținea imobilizate multe trupe de care aveau mare nevoie pe frontul occidental, iar guvernul din Iași avea o atitudine ambiguă: el era desigur împotriva revoluției, dar pe de altă parte, trebuia să țină seama de prezența trupelor rusești care se aflau în mare număr în Moldova și care se pătrunseseră de spirit revoluționar, cea mai mare parte din ele aderînd fățiș la evenimentele din Rusia.

Autoritățile ieșene au socotit că e mai „prudent" să fie „neutre", prefăcîndu-se că „nu văd" ce se întîmplă. Asta nu le împiedica însă ca pe tăcute și sub diferite învinuiri să ia măsuri singeroase împotriva trupelor rusești răsculate.

Și totuși, marile evenimente din Rusia erau prea importante ca să nu fie luate în considerație. Știri apăreau, dar ziarele din București le filtrau într-un fel, iar cele din Iași, în alt fel. Comentariile din București sînt însă mai semnificative și am arătat mai sus de ce.

Am cercetat presa timpului, atît pe cea din București, cît și pe cea din Iași. Deși în mică măsură, fragmentele de mai jos, redau totuși ceva din ecourile pe care le-au avut în țara noastră marile evenimente revoluționare din Rusia.

S. A.

În ziarul „Lumina" din București cu data de joi, 4 octombrie 1917, a apărut un articol intitulat „Flota rusă" în care se arată că „o telegramă anunță că flota rusă din Marea Baltică a arborat pavilionul roșu și că cere imediat încheierea unui armistițiu și încheierea păcii".

După ce amintește că „flota rusă a fost întotdeauna centrul, sprijinul mișcărilor revoluționare" (pomenind, între altele, și revolta de pe cuirasatul „Kneaz Potemkin" din flota Mării Negre care de asemenea, cu ani în urmă, a arborat drapelul roșu), articolul se încheia cu aceste cuvinte semnificative:

„Se poate ca ultimul cuvînt al flotei din Kronstadt să precipite evenimentele"... „se poate ca ea să aducă biruința definitivă a bolșevicilor..." „Dacă așa va fi, lovitura flotei rusești va rămîne un eveniment istoric hotărîtor nu numai pentru Rusia, ci și pentru lumea întreagă".

Gazeta Bucureștilor cu data de 13 octombrie 1917 anunță:

„Guvernul din Iași pare-se că n-a luat cunoștință sau nu recunoaște schimbarea de regim din Petersburg. Aceasta reiese din lista ofițerilor romîni decorați cu ordinele...Țarului".

(Ziarul nu comenta știrea, atît era ea, în adevăr, de fantastică! Trecuseră șase luni de la detronarea țarului și ofițerii romîni mai erau... „decorați" de țar...)

Gazeta Bucureștilor cu data de 21 octombrie 1917 anunță, la rubrica „Vești din Moldova":

„Din ziarele ieșene aflăm că agenția Reuter se plînge în telegramă că rușii fac o vie propagandă revoluționară între țăranii și soldații romîni din Moldova. Rușii îndeamnă pe țărani să pună cu forța stăpînire pe moșiile proprietarilor și să-și împartă pămîntul acestora".

Gazeta Bucureștilor cu data de marți, 23 octombrie 1917:

„Știri din Rusia anunță că și în rîndurile armatei ruse din Moldova progresează propaganda marxiștilor. Trupele rusești țin întruniri care nu pot fi împiedecate și discută chestia încheierii unui armistițiu. Ofițerii ruși sînt amenințați că vor fi omoriți dacă se vor opune deciziunilor pe care le vor lua trupele".

În Gazeta Bucureștilor cu data de vineri, 26 octombrie 1917, în articolul de fond: „Romînia și Sovietul rus", după ce arată că agenția oficială telegrafică rusă a transmis „propunerile de pace generală pe care le va face Sovietul din Petersburg", autorul scrie, între altele:

„Sovietul din Petersburg, care stă în fruntea sovietelor din celelalte orașe mari rusești, e considerat, în toată lumea, drept „al doilea guvern rus". El e acela care a pornit mișcarea hotărîtoare împotriva țarismului; el a diriguit revoluția din Martie trecut și tot el a zădărnicit lovitura lui Kornilov. Autoritatea lui asupra maselor muncitorești din oraș e nediscutată, așa că guvernul provizor, care se bizuie mai ales pe social-revoluționarii cari reprezintă clasa țărănească și pe elementele burgheze, e silit adesea să împartă puterea cu Sovietul din Petersburg".

Gazeta Bucureștilor, în numărul din 28 octombrie 1917, face o largă analiză a relațiilor dintre guvernul provizoriu și sovietul din Petersburg și constată că „pe cînd guvernul ordonă evacuarea Petersburgului și se pregătește să strămute capitala la Moscova... „Sfatul muncitorilor și soldaților afișează hotărîrea de-a rămîne la Petersburg", etc. Iar mai departe: ...„faptul că Sovietul formulează propuneri de pace peste capul guvernului așa zis de coaliție, este o dovadă că relațiile s-au rupt între ele și că Kerenski dimpreună cu guvernul nu se simt în siguranță la Petersburg, ceea ce este o dovadă evidentă de slăbiciune".

Gazeta Bucureștilor nr. 323/marți 5 noiembrie 1917, la Informații (pag. II-a, a doua informație):

„Din Stockholm se telegrafiază:

Comitetul executiv al Sfatului soldaților de pe frontul romîn al garnizoanelor de la coasta Mării Negre și al regiunii Odesa, a votat o moțiune în care declară că e necesar ca guvernul provizoriu să recunoască țelurile de pace ale Sovietului care reprezintă programul oficial al republicii ruse".

„Lumina" din București, sîmbătă 10 noiembrie 1917, într-un articolaș intitulat „O nouă revoluție în Rusia?" anunță că — potrivit unei știri a agenției oficiale din Petrograd — „Sovietul din Petrograd, după mai multe luni de compromisuri și de tratative interminabile, a luat poziție francamente ostilă guvernului provizoriu". Telegramele anunță „începutul războiului civil" și articolul se termină cu această concluzie: „Trebuie apoi să se țină seama de atitudinea țării, a trupelor de pe front, de voința mai de grabă capricioasă a generalului Kaledin, șeful suprem al cazacilor. Peste toate acestea se pare însă că Sovietul a trecut, căci a găsit energia necesară pentru a pune mîna pe putere".

În articolul „Noul moment în revoluția rusă", din 11 noiembrie 1917, ziarul „Lumina", analizînd evenimentele noi din Rusia prezentate în știrile din ziua de 10 noiembrie 1917, face la un moment dat această constatare:

„Rusia a săvîrșit un drum lung din Martie trecut. Atunci triumful revoluționarilor din Petrograd s-a întins cu iuțeala fulgerului peste nemărginirea rusă".

Săptămîna ilustrată din București nr. 25 anul II, 7 ianuarie 1918 pag. 4 sub titlul „O dată însemnată", publică un comentar la fotografiile de la conferința de pace de la Brest-Litovsk în care, între altele, spune:

„...delegații Rusiei libere se întruneau la Brest-Litovsk cu cei ai Împătritei Alianțe, pentru a reface ordinea Continentului. La 22 decembrie, orele 4 d. a., a avut loc prima ședință a conferinței. E o dată care deschide un nou ev în istoria omenirii. E, poate, data cea mai mare pe care a înregistrat-o pînă acum amintirea Omului".

Și mai departe:

„La Brest-Litovsk se înmormîntează, mai întîi, pentru totdeauna, vechea Rusie și pericolele pe care ea le întea în coasta Europei. Acolo în pitorescul oraș de pe Bug, se așează carta viitoare a Europei orientale..."

În Acțiunea Romînă din Iași nr. 204/6 sept. 1917, articolul de fond intitulat „Rusia republică", în concluzie, spune, între altele:

„Data de 4 septembrie 1917 (ziua proclamării republicii rusești n. n.) este o dată mare în istoria Rusiei, căci masa slavă a luat cunoștință de forța ei".

Ziarul „Romînia" din Iași care se subintitula „Organ al Apărării Naționale" fiind, de fapt, organul Marelui Cartier General al armatei romîne, a avut, în timpul evenimentelor din Rusia, din 1917, o atitudine net ostilă „maximaliștilor", adică bolșevicilor. Atitudinea aceasta o aveau, dealtfel, și aproape toate celelalte ziare care apăreau atunci la Iași. Rar se putea întîlni un comentar care să arate mai multă înțelegere a evenimentelor revoluționare care se produceau în acele zile în Rusia.

Totuși, în „Romînia" nr. 290 din 10 decembrie 1917, comentîndu-se tratativele de armistițiu de la Brest-Litovsk, sînt note sarcastice la adresa austro-germanilor care, ca să preîntîmpine dezastrul militar, s-au grăbit să accepte tratativele propuse de revoluționarii din Petrograd. Cele două mari puteri, Germania și Austria, s-au grăbit să trimeată la tratative — spunea „Romînia" — baroni și conți „cu care își închipuie că pot intimida și în același timp măguli amorul propriu al democraților delegați ruși".

Și pornind de la principiul că „necesitatea nu cunoaște legi" conții și baronii — conchidea „Romînia" — „au aerul că abdică la toată pompa tradițională lor boerii, pentru a cerși pomana din mîna celor cărora pînă mai eri nu le-ar fi îngăduit nici măcar schimbul unui simplu salut".

BELGOROD
cetate veche-nouă

În vara acestui an, o delegație a Societății pentru răspîndirea științei și culturii a vizitat timp de mai multe săptămîni Uniunea Sovietică, pentru a studia experiența instituțiilor similare sovietice. Cutreierasem orașele și raioanele a trei republici unionale, ne oprisem în fabrici, pe întinsele tarlale ale cîtorva colhozuri, făcusem foarte multe cunoștințe și legasem tot atît de multe prietenii.

Și iată-ne într-o dimineață, în străvechiul port al Belgorodului.

Cetatea Belgorod-Dnestrovski e cunoscută ca unul din cele mai importante centre economice pe vechiul drum comercial dintre Europa și Asia.

Acest centru mare, așezat la „vărsarea Nistrului în Mare" cum se spune într-un letopiseț din secolul al XVI-lea are de secole o economie dezvoltată pe baza unor bogate resurse naturale. În secolul VI înaintea erei noastre fenicienii îl numeau Ofiuza, iar grecii în secolul VII Niconia. În timpul lui Herodot, orașul a primit denumirea de Tiras. La începutul erei noastre romanii i-au dat denumirea de Alba-Iulia. Polovțienii și tătarii l-au numit Acliba. După cotropirea orașului de bizantini el a fost numit Leicopolis sau Turis; mai tîrziu orașul a fost cucerit de venețieni și genovezi care l-au denumit Mavro-Castron (Mon-Castro), apoi moldovenii au dat orașului numele de Cetatea Albă, iar ungurii Fejérvár. În secolul al XV-lea, cînd turcii au cotropit orașul i-au schimbat denumirea în Akkerman (piatra albă). La 9 august 1944, după eliberarea teritoriului de sub stăpînirea fascistă, Prezidiul Sovietului Suprem al U.R.S.S. a emis un decret prin care a restituit orașului vechea sa denumire istorică de Belgorod, la care i s-a adăugat și numele de Dnestrovski (de pe Nistru).

La poalele orașului se înalță un monument al gloriosului trecut al Rusiei — Cetatea Belgorod, una din fortificațiile ridicate de populația locală pentru a-și apăra independența.

Zidurile cetății, turnurile, bastioanele, șanțul de o adîncime de 20 m care înconjoară cetatea, încăperea pentru mașina de ridicare a podului — într-un cuvînt fiecare punct al acestui monument evocă trecutul istoric, suferințele, lupta poporului pentru un viitor luminos.

Acest monument istoric de importanță națională e locul preferat al cineaștilor sovietici pentru filmarea unor scene cu caracter istoric. Aici au fost turnate scene din filmele „Othello", „Amiralul Ușakov". Și într-adevăr, cu greu se poate găsi un cadru mai potrivit: pe de o parte vechea cetate mohorîtă, zidurile masive de o arhitectură greoaie, subsolurile adînci cu gratii de fier — iar dincolo de toate acestea o priveliște minunată ce se deschide de pe zidurile cetății în bătaia razelor soarelui spre limanul Nistrului, spre zările albastre îndepărtate. Iată de ce această cetate atît de pitorească a fost atît de îndrăgită de marele Pușkin cît și de atîția alți poeți ruși, ucraineni și moldoveni.

Dar să ne întoarcem la prezent.

Președintele comitetului executiv al sovietului orășenesc, care ne-a însoțit în plimbarea noastră prin oraș, era un ghid excelent, furnizîndu-ne, asemenea unui adevărat gospodar, cele mai detailate cunoștințe despre Belgorod și locuitorii săi.

Belgorodul-Dnestrovski nu este un mare centru industrial. Totuși, și aici, ca în oricare alt colț al Uniunii Sovietice simți din prima clipă pulsul sănătos al dezvoltării orașului pe toate planurile: economic, social, cultural, și întrezărești elementele construcției orînduirii comuniste.

Fabrica de conserve de pește și cea de băuturi alcoolice, combinatele de carne, de materiale de construcție și cel poligrafic, artelul industrial „Krasnaia zarea" și fabrica de confecții — iată principalele unități industriale ale Belgorodului. În fiecare din aceste întreprinderi, anii celui de al VI-lea cincinal vor marca o sporire a capacității de producție, prin extinderea mecanizării și automatizării și îmbunătățirea procesului tehnologic.

— Vrem să facem totul ca munca omului să devină din ce în ce mai ușoară iar randamentul, productivitatea muncii să crească — ne spunea președintele sovietului orășenesc în timp ce străbăteam secțiile fabricii de conserve. Într-adevăr, pînă la sfîrșitul cincinalului, 34 la sută din operațiile ce se execută aici vor fi mecanizate. Aceeași preocupare am întîlnit-o și la combinatul materialelor de construcție unde se vor mecaniza muncile de pușcărie, iar lucrările de încărcare în galerii vor fi efectuate de încărcătoare automate.

Sovietul orășenesc e preocupat în permanență de măsurile necesare pentru o mai bună asigurare a satisfacerii cerințelor oamenilor muncii. Astfel a luat măsuri în vederea deschiderii unor noi grădinițe de copii și creșe, îmbunătățirii activității școlilor, a instituțiilor medico-sanitare și cultural-educative, pentru asigurarea mai bunei funcționări a întreprinderilor comerciale și comunale.

Cel care vizitează orașul rămîne uimit văzînd atîtea șantiere de construcție. Iată construcția aceasta este a unei case de locuit cu 15 apartamente, alta cu 8 apartamente pentru salariații uzinei electrice și cu 12 apartamente pentru cei de la moară. Se construiește un cămin cu 100 de locuri pentru muncitorii constructori și altul pentru cei de la fabrica de confecții.

Interlocutorul nostru — președintele sovietului — ne dă cifre interesante care arată amploarea lucrărilor edilitare, printre care extinderea conductei de alimentare cu apă, instalarea de conducte de canalizare, construirea unor noi cișmele publice de apă, amenajarea orașului, repararea trotuarelor, plantarea copacilor și tufișurilor decorative și fructifere și a florilor pe străzi, în parcurile și scuarurile orașului.

Președintele nu uită să ne relateze și despre bogata activitate culturală ce se desfășoară în oraș. Astfel, în 1956 lectoratele centrale și din întreprinderi ale Societății pentru răspîndirea cunoștințelor politice și științifice au organizat 413 conferințe pe teme social-politice, științifice, culturale, științele naturii, medicale, tehnice și alte teme.

Dacă acesta este trecutul și prezentul orașului, nu mai puțin interesant este viitorul său. Despre perspectivele largi pe care cel de al VI-lea cincinal le deschide dezvoltării orașului ne-a vorbit de asemenea președintele sovietului.

Ca urmare a investițiilor ce se vor face în viitorii cîțiva ani se va asigura ridicarea nivelului tehnic al producției întreprinderilor din oraș pe baza electrificării și a mecanizării muncilor cu un mare volum, pe baza introducerii tehnologiei înaintate, a creșterii productivității muncii.

Deosebit de bogat este programul de construcții capitale. Astfel, vor fi construite o uzină de aparate electrice, o fabrică de cărămizi, una de bere, o fabrică de carton etc. În domeniul social-cultural, este prevăzută construirea unei săli a sporturilor, a unui cinematograf de 650 locuri, a unei școli medii, grădinițe de copii, etc.

Nu putem încheia aceste rînduri fără a aminti despre pasiunea gospodarilor orașului pentru spațiile verzi. Spațiile verzi, scuarurile, te întîmpină la tot pasul, dînd un farmec deosebit orașului.

I. Bogdan
vicepreședinte al S.R.S.C.

FESTIVAL REPUBLICAN

Nespus de frumoasă a fost ziua de duminică. Soarele împrăștia cu dărnicie o pulbere fină de aur care realiza uluitoare efecte de lumină. Fără îndoială că așa a fost și ziua care i-a slujit lui Levitan ca inspirație pentru tulburătorul său tablou „Toamna de aur". Fiindcă mai ales lumina, lumina aceea care pare că vine nu din vopsele, ci-i proiectată de undeva, dintr-un loc știut numai de pictor, dă marea frumusețe a tabloului.

Pe acest fond festiv pe care-l oferea natura, se desprindeau mai limpede pregătirile de sărbătoare făcute de oameni. Căci duminică, în multe orașe și sate ale țării, au avut loc serbări închinate Lunii prieteniei romîno-sovietice. Unele dintre ele au căpătat strălucire și mai mare prin prezența în mijlocul lor a membrilor delegației sovietice.

Și Giurgiu, orășelul de la marginea Dunării, a găzduit o frumoasă manifestare a prieteniei romîno-sovietice. Duminică, în prezența acad. N. V. Turbin, directorul Institutului de biologie al Academiei de Științe a R.S.S. Beloruse, s-a deschis aici festivalul închinat Belorusiei.

Cronologic, manifestările închinate acestui eveniment s-au petrecut așa...

...Ora 10. Strada principală a orașului este mărginită de o parte și de alta de un zid viu format din oameni și flori. Copiii au predominanță indiscutabilă. Sînt printre ei pionieri, elevi mai mari, micuți care încă n-au pășit pragul școlii. Toată această mulțime pîndește cu nerăbdare orice claxon de automobil. Și după cîteva minute de așteptare încordată, se aude deodată semnalul: „Vin!" Acoperită literalmente de flori, mașina înaintează încet prin tunelul viu al locuitorilor.

Aici, în mijlocul străzii, în mijlocul mulțimii fremătătoare și a potopului de flori, are loc așa-zisul moment oficial: se rostesc calde cuvinte de bun sosit.

În Giurgiu a apărut în ultimii ani un nou cartier denumit de localnici „sectorul blocuri". Aici a fost construită o încăpătoare și elegantă sală de festivități, unde are loc acum deschiderea festivalului închinat R.S.S. Beloruse. Sala este plină pînă la refuz. Oameni de toate vîrstele și profesiile au venit să-l salute pe oaspetele sovietic, să asiste la expunerile asupra înfloritoarei republici Beloruse, făcute de R. Silișteanu, prim-secretar al comitetului orășenesc de partid și N. V. Turbin.

Apoi, în aplauzele entuziaste ale asistenței, se citește mesajul trimis oamenilor muncii din orașul Minsk de oamenii muncii din orașul și raionul Giurgiu.

Formații artistice locale prezintă în continuare un program de cîntece și dansuri.

„Sectorul blocuri" a rămas în urmă. Pe oaspetele sovietic și pe cei ce-l însoțesc îi întîmpină acum grănicerii. Se vizitează Podul prieteniei. Ca un superb și uriaș arc se bolțește el deasupra Dunării, sprijinindu-și cele două capete pe cele două maluri înfrățite: romînesc și bulgăresc. Minunată realizare a tehnicii, Podul prieteniei este însă mai măreț prin semnificația sa. Patru popoare prietene l-au construit pentru ca să unească cele două țări vecine.

Următorul popas este la fabrica de zahăr „Popa Șapcă", cea mai mare întreprindere a orașului. N. V. Turbin se interesează în amănunțime de procesul tehnologic, de salarizare, de condițiile de viață ale muncitorilor, urmărește cu atenție cum funcționează diversele instalații.

O plimbare pe Dunăre încheie această frumoasă zi închinată prieteniei romîno-sovietice.

Sutele, miile de becuri grupate ale orașelor Giurgiu și Ruse, ca și altele răzlețe și necunoscute, călăuzeau cursa aceasta nocturnă a vaporului care purta pe bordul său pe mesagerii prieteniei dintre poporul nostru și poporul sovietic.

I. S.

POȘTA CONCURSULUI

M. Coca — București, **Silviu Posmad** — Comuna Sîntandrei, regiunea Hunedoara, **Istvan Ioan** — Comănești, tovarășii **L. Vaisman** și **Lucacevschi Andrei**, — Brăila, **Nistor Marmelicuc** — Sighișoara, **un grup de participanți** — Roman, **Ioan Stăncescu** — Turnu Măgurele, **Constantin Corcodel** — Craiova, **Bontaș Elena** și **Adăscăliței Elena** din Bacău: Încurcăturile cu „ml" și cifra greșită de la Aritmogriful literar s-au lămurit încă din numărul trecut. Nu, la „pămînt nelucrat" nu e nici o greșeală. Trebuie căutate și eventual cercetate niște dicționare. Tot așa la regiune petroliferă în Orientul mijlociu.

Truti Sibiriu (dacă am descifrat bine) — Cerna, regiunea Timișoara și **Emanoil Busuioc** — Iași. Se pot trimite jocuri cu locuri libere sau cu eventuale greșeli. Ce se întîmplă în acest caz? Citiți poșta concursului din numărul trecut al gazetei.

C. Stoenescu — în concediu la Timișul de Sus. Nu era nevoie să ne trimiteți c.p. pentru răspuns. „Secretul" nu poate fi dezvăluit. Urmează să-l găsiți singur. Spor la muncă!

Dragoș Mircea Dascălu — Beltiug, regiunea Baia Mare, elev **Sorescu Mircea**: Vă mulțumim pentru cuvintele calde. Din păcate nu vă putem ajuta cu indicarea soluțiilor. Atunci concursul n-ar mai fi... concurs, iar major tatea deslegătorilor s-ar considera nedreptățiți.

Constantin Maga: Ne pare bine să ne reîntîlnim cu un „veteran" al concursurilor organizate de „Veac nou". La viitorul concurs vom ține seama de sugestiile dvs. și vom da și șarade, monoverbe, criptograme etc. „Grele" — bine-înțeles — așa cum cereți...

AFACERILE POLITICE sau POLITICA AFACERILOR

Implicațiile unei concepții nefaste. — Consecințe. — Eșuarea politicii interne a S.U.A. — ... și a celei externe. — Perspective

„De ce nu sîntem iubiți?" — iată o întrebare care revine foarte frecvent în presa americană și la care toți specialiștii de ocazie se grăbesc să dea răspunsuri și să preconizeze remedii. A trecut într-adevăr, vremea cînd manifestările antiamericane puteau fi explicate sumar de oficialitățile yankee numai prin „lipsa de recunoștință". „Ami, go home!" a înconjurat de mult globul, de la Reykjavik la Okinawa. Lozincile antiamericane sînt acum mult mai drastice și mai virulente. Și aceasta nu numai în orient, ci și în însăși inima occidentului. „Inamicul nr. 1 al Marii Britanii nu este comunismul, ci Statele Unite" a apărut negru pe alb, după Suez, în presa londoneză de mare tiraj. Valuri de resentimente antiamericane în Germania occidentală și în Japonia, readuse pe linia de plutire de politica americană. Un zid de revoltă a întregii lumi arabe, căreia îi era destinată „doctrina Eisenhower". Unchiul Sam, care poza în salvator generos, s-a trezit treptat ținta atacurilor concentrice ale celei mai mari părți a opiniei publice mondiale.

Mulți din cei chemați să diagnosticheze răul au găsit că Statele Unite n-au reușit să aducă „lumii libere" lozinci capabile să contrabalanseze prestigiul crescînd al lagărului socialist. Puțini au fost însă aceia care au văzut că originea degringoladei prestigiului american este mult mai adîncă și că ține de însăși natura politicii americane. Dar glasul lor a sunat în pustiu și a fost interpretat ca „ecou sovietic". Au trebuit să intervină evenimente epocale, cum a fost racheta balistică intercontinentală sau satelitul artificial, care au pus sub semn de întrebare prioritatea tehnico-științifică a Statelor Unite, pentru ca să se treacă la o examinare mai serioasă a fondului problemei. Dar lovitura a fost prea grea și neașteptată pentru ca în amețeala primelor clipe, să se vadă lucrurile foarte limpede.

■

Într-o carte scrisă cu cîțiva ani în urmă, „RĂZBOI SAU PACE", Dulles, actualul secretar al Departamentului de Stat, declara fără umbră de îndoială că Statelor Unite le revine rolul de conducere a lumii și că modul de viață american trebuie să servească drept model. În felul acesta, conducătorii americani au pus iluzia misiunii lor universale la temelia eforturilor de dominare a întregii lumi. Și pentru că n-au înțelnit numai docilitate în calea lor, nu s-au sfiit să declare fățiș că înțeleg să practice o politică de forță, să vadă în forță o metodă eficace de rezolvare a relațiilor Statelor Unite cu lumea.

Pregătindu-se pentru dominația lumii, conducătorii americani, democrați sau republicani, au subordonat întreaga lor politică internă și externă preparării unei mașini de război, care să fie ultimul cuvînt în materie de tehnică și care, fără risc și pierderi proprii, să asigure în scurt timp o victorie indiscutabilă.

La ce ar fi trebuit să ducă o asemenea victorie? În primul rînd, la restaurarea capitalismului în acea parte a lumii care a optat pentru noi forme economice și sociale. În al doilea rînd, la sugrumarea mișcărilor de eliberare din colonii și țările semi-dependente, dar, în același timp, și la alungarea partenerilor Statelor Unite din sferele de influență respective. În al treilea rînd, la abolirea suveranității și independenței unui număr de țări sub pretextul piețelor comune, uniunilor vamale, federalizării etc.

Metodele utilizate în acest scop erau și ele tot atît de cinice: presiunea și agresiunea în domeniul diplomatic; blocada și practicile discriminatorii în domeniul economic; formarea blocurilor militare și stabilirea unei rețele de baze strategice în domeniul militar.

Practicată sistematic, politica aceasta a dus la lovituri de stat în America Latină (Guatemala, Argentina) și în Orientul apropiat (în anii trecuți în Siria, recent în Iordania), la contrarevoluții ca cea din Ungaria; la comploturi ca în Egipt, Siria, Indonezia; la blocadă ca în cazul Chinei și embargo față de întreg lagărul socialist; la presiuni politice directe asupra unor parteneri cu veleități de independență, ca Marea Britanie, Franța sau Italia; la planurile de infeudare politico-economică Marshall, Truman și Eisenhower; la crearea unor blocuri ca N.A.T.O., S.E.A.T.O., A.N.Z.U.S., sau pactul de la Bagdad; la o rețea de baze militare în jurul frontierelor Uniunii Sovietice.

În domeniul intern, politica de forță s-a tradus printr-o generalizată „vînătoare de vrăjitoare" în toate domeniile vieții publice și spirituale; prin înăsprirea discriminărilor rasiale; prin trecerea economiei pe baze de război; prin sporirea neomenoasă a impozitelor și scăderea simțitoare a nivelului de trai.

■

Era logic ca o asemenea politică să ducă la o foarte accentuată tensiune internațională.

Practicînd mai întîi o așa-zisă „îngrădire" a Uniunii Sovietice și a democrațiilor populare; trecînd apoi pe față la teza „eliberării" țărilor care au ales modul de viață socialist; jucîndu-se apoi „pe marginea războiului" — așa cum a mărturisit Dulles însuși — prin deplasările flotei în strîmtoarea Taivanului sau în Mediterana orientală, conducătorii Statelor Unite au făcut din tensiunea internațională nordul busolei lor politice.

Cursa înarmărilor a fost a doua consecință. Ideea superiorității militare hotărîtoare a dus nu numai la goana după arme noi, la stocări imense, la expedieri de armament în toate părțile lumii, dar și la opunere hotărîtă față de toate propunerile sovietice de dezarmare. Mai mult încă, ei au făcut tot posibilul pentru reînvierea militarismului japonez și vestgerman, favorizînd în cele două țări politici și guverne de revanșă.

A urmat, bineînțeles, umflarea bugetelor militare. În Statele Unite, bugetul militar însumează pe anul în curs nu mai puțin de 43 miliarde dolari. Numai în Taivan s-au investit circa 6 miliarde dolari. În țările pactului Atlantic, alocațiile militare trec de obiceiu de 60 la sută din totalul bugetului. Cheltuielile de înarmare sînt suportate de cetățeni, ale căror impozite se urcă și al căror nivel de trai scade. Niciodată într-adevăr, de la 1913 încoace, nivelul de trai al țărilor înglobate în pactul atlantic n-a fost mai coborît ca acum.

■

Partidul republican a cîștigat alegerile prezidențiale cu lozinci de pace și prosperitate. Dar pacea s-a transformat într-o politică „pe marginea războiului" și „prosperitatea" s-a întemeiat exclusiv pe conjunctura industriei de război. Orice eventualitate de destindere internațională se traduce prin crahuri la bursă. Economia americană bate de mult pasul pe loc și, în unele sectoare, a început a rămîne în urmă. Fenomenele crizei de supraproducție se aglomerează și duc la închideri de fabrici, la concedieri de muncitori, la șomaj, la greve.

Vînătoarea de vrăjitoare, începută sub administrația Truman, a continuat și sub actuala administrație cu mult brio. Savanți străluciți au fost eliminați din cîmpul cercetărilor și, așa cum a arătat raportul Urey, urmarea a fost rămînerea în urmă a tehnicii americane. În plus, din cauză că cercetările sînt în bună parte apanajul trusturilor, concurența dintre ele a dus la fărîmițarea eforturilor științifice. În asemenea situație, știrile despre strălucitele succese ale științei și tehnicii sovietice au fost un șoc violent pentru opinia publică americană, care a început să vadă dedesubturile mult cîntatei superiorități yankee.

În opinia publică americană, considerată de obicei destul de pasivă, s-a creat o atmosferă de puternică opoziție față de politica guvernului: dacă toate sacrificiile economice n-au fost în stare să salveze supremația americană; n-au menținut ci, mai mult, au făcut să scadă standardul de viață; n-au respectat tradiționalele drepturi constituționale și au făcut ca fiecare cetățean să se simtă amenințat de consecințele nefaste ale politicii Departamentului de Stat; e logic să se producă o reacție necunoscută pînă acum ca proporții și adîncime. Într-adevăr, toți observatorii remarcă o „trezire" a conștiinței publice, manifestată printr-o atitudine de acerbă critică la adresa administrației Eisenhower.

■

În domeniul extern, eșecul politicii de forță a fost și mai general și mai răsunător. O politică care urmărea să facă din Statele Unite jandarmul lumii; să elimine pe proprii aliați din sferele lor de influență; să încercuiască din toate părțile lagărul socialist; să decidă prin prestigiul forței atitudinea statelor neutre; să subjuge statele abia trezite din dependența sau semi-dependența lor seculară; o diplomație pe drept cuvînt „a mantiei și pumnalului", care trecea de la presiuni la șantaje și de la comploturi la lovituri de stat; care utiliza împrumuturile cămătărești ca momeală și livrările de armament demodat ca supremă dovadă de ajutor; care trecea de la amenințările verbale la deplasările flotei a 6-a; o asemenea politică externă, servită de o atare diplomație, nu puteau decît trezi adversități în întreaga lume.

În Marea Britanie și Franța, aliați tradiționali ai Statelor Unite, niciodată resentimentele antiamericane n-au fost mai exacerbate ca după aventura Suezului.

În rîndurile țărilor neutre, politica de forță a dus la efecte contrarii celor urmărite de conducătorii americani. Principiile „pancea șila" au triumfat în Asia și au apropiat, în spiritul Bandungului, țările afro-asiatice. Atît pactul S.E.A.T.O. cît și pactul de la Bagdad se bucură de o mare impopularitate în sudestul Asiei și în Orientul apropiat: nici o nouă aderiune nu se semnalează de la înființarea lor. Chiar Iordania, după lovitura de stat de la Amman, își dă seama de imposibilitatea aderării la un organism net colonialist. În India, intrigile în problema Kașmirului au instrăinat opinia publică indiană fără să o cîștige pe cea pakistaneză. Intrigile din Tailanda și din Vietnamul de sud au îndepărtat de America populația peninsulei indochineze. În Indonezia și mările sudului comploturile împotriva guvernului de la Djakarta sînt în egală măsură de provenință olandeză ca și americană. În Filipine puternica mișcare de rezistență a făcut din lozincile antiamericane steag de raliere a tuturor nemulțumiților. Ce să mai spunem de dîrza reacție pe care „doctrina Eisenhower" a trezit-o în lumea arabă și de îngrijorarea pe care atitudinea Departamentului de Stat față de Siria a împrăștiat-o în întreaga lume?

În sfîrșit, nu s-ar putea termina enumerarea eșecurilor politicii de forță fără să se amintească lichidarea contrarevoluției din Ungaria și spulberarea speranțelor puse în așa-zisul „comunism național", ultima formulă de export a imperialismului „made in U.S.A."

■

Eșecurile în serie, prăbușirea prestigiului în lume, au pus pe conducătorii americani într-o situație critică. Conciliabulele și consfătuirile secrete, conferințele între oamenii politici, militari și savanți, consfătuirile între Washington și capitalele vasale, se succed în ritm accelerat. Mai ales implicațiile diplomatice ale ultimelor invenții sovietice sînt obiectivul unei examinări înfrigurate.

Părerile sînt deocamdată împărțite. Primele ecouri nu lasă a se întrevedea nici în politica internă și nici în cea externă o abandonare categorică a politicii de forță. Trusturile sînt hotărîte a pompa noi fonduri pentru cercetări și comenzi, iar impozitele amenință să crească. Pe linie externă, Dulles și amiralul Radford continuă a pleda politica lor falimentară, fără să renunțe la ideea de „eliberare", dar punînd accentul pe noi formule de propagandă. Stassen, consilier al președintelui în probleme de dezarmare, opinează pentru discuții cu Uniunea Sovietică, spre a se cîștiga... timp. Un grup de politicieni democrați și de oameni de afaceri din estul mijlociu susțin ideea renunțării la politica de pînă acum și de examinare urgentă a posibilităților de coexistență pașnică. Care din aceste curente va avea ultimul cuvînt? În actuala conjunctură e greu de prevăzut.

Vigilența popoarele iubitoare de pace este însă hotărîtă și are la dispoziție toate mijloacele spre a împiedica la timp dezlănțuirea unei aventuri.

M. Roșca

Iugoslavia și cele două state germane

Guvernul iugoslav a hotărît să transforme recunoașterea de facto a guvernului Republicii Democrate Germane într-o recunoaștere formală și să stabilească relații diplomatice normale între Belgrad și Berlin.

Faptul acesta este important nu numai pentru că stringe legăturile între două țări socialiste, dar pentru că este și o contribuție la rezolvarea pacifică a unificării Germaniei. Recunoașterea iugoslavă înseamnă recunoașterea existenței a două state germane și favorizează unificarea prin promovarea discuțiilor între guvernele de la Berlin și Bonn.

În cercurile oficiale vestgermane atitudinea iugoslavă a fost interpretată ca un „amestec în treburile interne ale Germaniei". Ceea ce înseamnă că guvernanții de la Bonn nu s-au deprins încă cu ideea existenței a două state germane independente și că se mai consideră încă titularii drepturilor asupra întregii Germanii. Ei vor să evite și mai departe discuția în doi și speră ca unificarea să se facă, așa cum au declarat în atîtea rînduri, prin „integrare".

Dar atitudinea vestgermană mai înseamnă că, la Bonn, se urmărește cu îngrijorare numărul acelor țări care își normalizează relațiile cu Republica Democrată Germană, și că se vede în acest fapt creșterea impedimentelor în calea unei unificări cu forța. Recent, cu ocazia stabilirii unor legături economice importante între guvernul Republicii Democrate Germane și guvernele unor state arabe, s-au auzit similare amenințări de ruptură a relațiilor diplomatice cu Cairo sau Damascul. Amenințările nu vor împiedica bine înțeles desfășurarea normală a raporturilor Republicii Democrate Germane cu restul lumii. Dar ruptura raporturilor diplomatice va împuțina și mai mult țările care întrețin relații normale cu guvernul de la Bonn. Nu e greu de văzut în paguba cui se va dovedi pînă la urmă o asemenea politică.

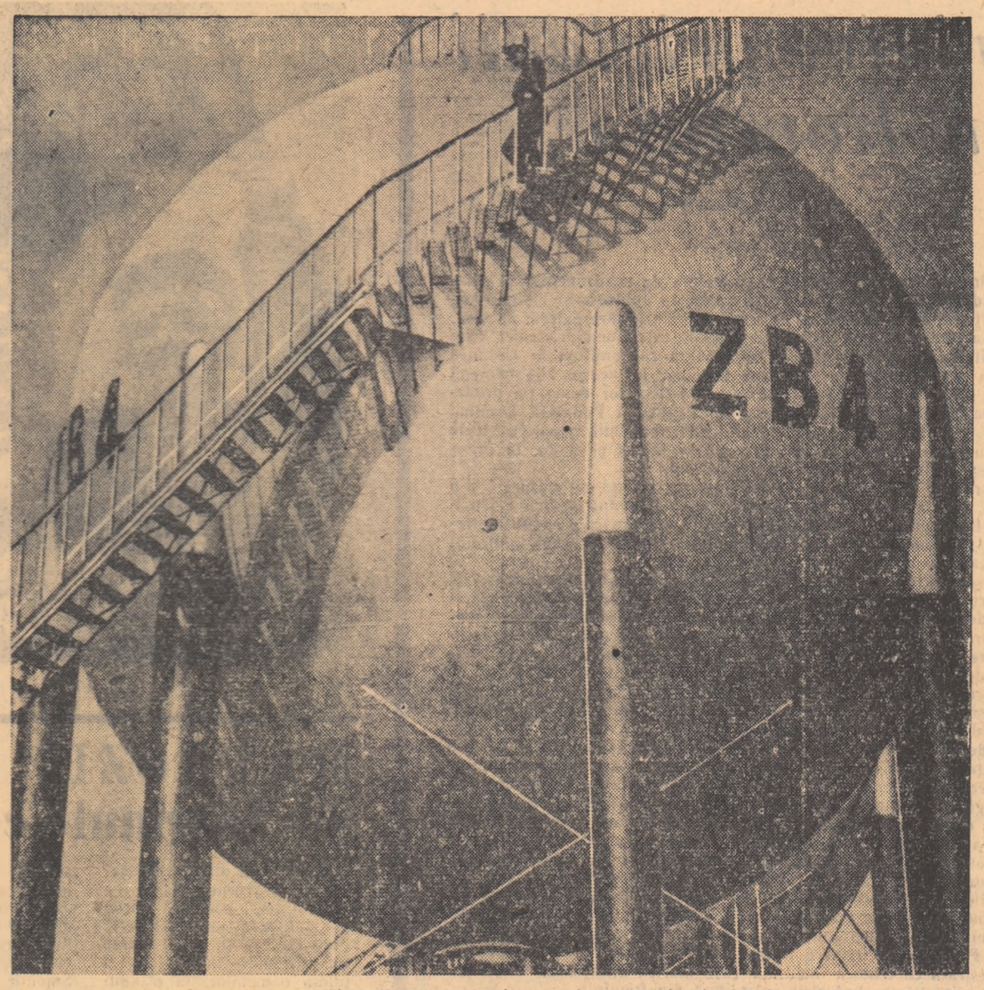

Rezervorul se află în Franța la Dunkerque dar petrolul este american

Franța la răspîntie

Căderea de atîta vreme scontată a guvernului Bourgès-Maunoury a făcut ca Franța celei de-a IV-a republici să treacă prin cea mai lungă și intensă criză politică din scurta ei istorie de 12 ani. Desigur că perindarea a nu mai puțin de 19 guverne nu e în măsură să pledeze pentru stabilitatea vieții politice franceze și nici să contribuie la întărirea prestigiului ei mondial. Dar, de la un cabinet la altul, formulele guvernamentale au fost tot mai hibride și șansele lor de viabilitate tot mai reduse. Aceasta a făcut ca dreapta și partizanii politicii de „mînă forte" să vorbească tot mai mult de incapacitatea organică a regimului și de necesitatea unei reforme constituționale. Lozinca a fost împrumutată de o parte din radical-socialiști și din socialiști și numărul acelora care o consideră ca un panaceu la toate relele de care suferă azi Franța este apreciabil.

Este drept că experiența napoleoniană și aventura lui Boulanger au făcut ca, după 1945 ca și sub a treia republică, legislativul să aibă precădere asupra executivului și ca un vot de blam acordat guvernului să nu implice și dizolvarea parlamentului sau noi alegeri. Nu se poate, de asemenea, nega că actuala componență parlamentară, în care mandatele stîngii sînt numeric aproximativ egale acelora ale centrului și dreptei, face dificilă existența unei formule guvernamentale unitare și fără compromisuri. Dar nu o reformă constituțională, în gen nordamerican, care ar da executivului noi puteri, ar putea rezolva problemele care frămîntă Franța. Dimpotrivă, slăbind controlul pe care opinia publică îl exercită azi asupra executivului, l-ar face pe acesta să caute soluții în afara democrației. Numai o rezolvare curajoasă a dificultăților, care ar efectua și o regrupare viabilă a forțelor politice, ar da Franței stabilitatea de care are nevoie.

Spre dezastrul economic

Numeroase și grele probleme frămîntă azi Franța. Dar se poate spune că originea tuturor se găsește Alger. Poziția de pînă acum a guvernului francez în problema algeriană a determinat trăsăturile generale ale politicii interne, linia politicii economice și atitudinea în relațiile externe ale Franței. Însă, în locul unei soluții în spirit umanitar și democratic, în spiritul marilor tradiții franceze, s-a recurs la paliative din vechiul arsenal colonialist, care au agravat și mai mult întreaga situație.

Motivînd prezența unui milion de francezi în Algeria, guvernele de pînă acum au refuzat să-i acorde independența, așa cum au făcut cu Tunisia și Marocul, și continuă să o considere teritoriu metropolitan. Aceasta a dus la un război de durată, cu perspective tot atît de defavorabile ca și acel precedent din Indochina, și care secătuiește Franța de 600 miliarde franci anual. Dacă se adaugă cele 600 miliarde franci cheltueli anuale de înarmare și cele 50 miliarde franci risipiți în aventura Suezului, ne dăm seama de cancerul care mistuie încet dar sigur vigoarea economică a Franței.

Într-adevăr, Franța se găsește azi în fața unui deficit bugetar de aproximativ 1.700 miliarde franci. Deficitul comerțului ei exterior însumează și el aproximativ 500 miliarde franci. Aceasta a dus, pe de o parte, la un nou șir de impozite și, pe de altă parte, la o politică de așa-zisă „austerizare". Guvernul Bourgès-Maunoury a impus un spor de impozite de 150 miliarde franci. În cursul anului viitor, sporul se va ridica la 450 miliarde franci. Cît privește „austerizarea", concepută ca regim de severe economii, s-a tradus de fapt prin reducerea cu 700 miliarde a cheltuielilor. În consecință s-au închis fabrici și uzine, șantiere și lucrări în curs, s-au oprit construcții de șosele, poduri, spitale și școli. Dar nici reducerea deficitului la 1.000 miliarde și nici recurgerea la rezervele de aur ale Băncii Franței n-au rezolvat greutățile economice.

Francezii sînt „prea puțin austeri", mănîncă „prea mult": iată formulele la care s-a recurs pentru a se explica orbăcăirea guvernelor de pînă acum. În consecință, s-au urcat la 1 august prețurile la 24 grupe de mărfuri. Și, într-o perioadă cînd minimul de existență al unei familii de patru persoane este de 40—50.000 franci, peste 800.000 muncitori cîștigă sub 27.000 franci lunar.

Practici totalitare

Era logic ca o politică care duce la nemulțumiri să provoace reacția opiniei publice. Împotriva acestei reacții, guvernul Bourgès-Maunoury a cerut și căpătat împuterniciri excepționale, atît în Algeria cît și în metropolă. Persoanele considerate „primejdioase" pot fi internate în lagăre fără prea numeroase forme legale. Pentru prima oară în istoria ei, republica recurgea sau la practicile regimului dinainte de 1789, sau la exemplul fascist.

Faptul acesta este cu atît mai periculos, cu cît el implică o serie de alte măsuri, care accentuează și mai mult înclinarea spre politica totalitară. În poliție a început reprimirea elementelor care au slujit guvernul de la Vichy și care au colaborat cu autoritățile germane. Se confiscă ziare care publică informații sau comentarii defavorabile guvernului, se pornesc acțiuni judiciare împotriva ziariștilor. Se iau măsuri împotriva militarilor superiori care se pronunță critic față de politica militară a guvernului.

În parlament se urmează, de asemenea, o permanentă deplasare spre dreapta, jonglîndu-se cu majorități precare, formate pe baze anticomuniste. Astfel, neglijîndu-se aportul pe care l-ar aduce comuniștii (cel mai puternic partid în parlament, cu 143 mandate), se exercită în toate ocaziile presiunea „chestiunii de încredere". Partidele păstrează o foarte curioasă prudență în fața răspunderilor și formulele guvernamentale nu contează pe capacitatea personală a miniștrilor, cît pe tactica majorităților parlamentare. Aceasta face ca și crizele de guvern să fie nu numai atît de numeroase, dar și de așa lungă durată.

Linia atlantică

În politica externă, precedentele guverne au ratificat acordul asupra pieții comune și Euratomului. Deși lozincile electorale ale partidelor de stînga și centru, în ianuarie trecut, proclamau destinderea internațională, dezarmarea, coexistența pașnică și colaborarea economică, guvernele Mollet și Bourgès-Maunoury au împins acțiunile Franței tot mai mult pe linia atlantică. Franța nu numai că nu și-a recăpătat independența politicii ei externe, dar a devenit și mai dependentă de imperialismul american.

Lamentabila lichidare a aventurii Suezului n-a servit la învățăminte, ci a sporit eforturile cercurilor conducătoare franceze de menținere și sporire a tensiunii în Orientul apropiat. Faptul că jumătate din efectivele militare franceze sînt concentrate în Africa de Nord a făcut ca prioritatea militară să treacă pe continent de partea Germaniei occidentale și ca un general hitlerist să comande de la Fontainbleau forțele terestre central-europene ale blocului atlantic.

Cu aceeași prioritate germană trebuie să conteze azi Franța pe piețele ei tradiționale de desfacere. Ea se vede nevoită să apeleze la capitaluri germane pentru punerea în valoare a teritoriilor ei de peste mări și în special a Saharei. Aceasta o face să sufere insultele unei prese americane care o consideră „națiune decăzută" care încetează de a-și mai spune cuvîntul în concertul mondial. O asemenea pierdere de prestigiu n-a înregistrat încă pînă acum republica franceză.

Este posibilă o redresare?

Redresarea este posibilă, dar numai prin adoptarea unei politici tot atît de îndrăznețe pe cît de clarvăzătoare. Acordarea unui statut de independență Algeriei și reducerea cheltuielilor de înarmare ar infuza Franței o nouă viață economică. Deficitul bugetar ar fi acoperit și reluarea comerțului normal cu țările din lagărul socialist ar anula deficitul comerțului exterior și ar reface rezervele sleite ale Băncii Franței. „Asanarea" n-ar fi concepută ca stagnare a activității economice, ci ca o politică de investiții sănătoase în sectorul industrial, în care geniul francez a făcut pînă acum de atîta ori proba deosebitei sale capacități.

Pentru aceasta nu e nevoie de un guvern de „mînă forte" și nici de modificări constituționale. O regrupare pe baze viabile a majorităților parlamentare ar da un guvern solid, care să facă față tuturor situațiilor. Pînă acum, toate cabinetele au vrut să guverneze numai împotriva comuniștilor, toate majoritățile au fost calculate în afara celor 143 mandate comuniste. Un guvern care ar adăuga acestor mandate pe acele 100 ale socialiștilor, 45 ale radical-socialiștilor, 13 ale radicalilor ramura Mendès-France, 6 ale progresiștilor și 22 ale Uniunii democrate socialiste a rezistenței și Uniunii Democrate africane, s-ar bucura de o majoritate de 329 mandate și ar putea guverna liniștit întreaga legislatură.

Numai un cabinet al stîngii, care ar practica o politică democratică în toate marile probleme ale Franței, ar putea s-o scoată din actualul grav impas. Orice altă formulă, care ar neglija sprijinul unei majorități firești numai de teama mustrărilor Washingtonului, este organic caducă. Ea ar agrava actuala criză a democrației franceze, ar secătui posibilitățile economice ale țării, ar accentua și mai mult trăsăturile dictatoriale și ar reduce din ce în ce mai mult țara la rangul de putere secundară.

Aceasta este răspîntia la care se găsește cel de-al douăzecilea guvern al celei de a patra republici. Va ști el să aleagă calea cea bună? Iată ce ne vor arăta zilele viitoare. Deși toate manevrele care au precedat alcătuirea ultimei formații guvernamentale ne îmbie mai curînd la scepticism, avem tot dreptul să mai sperăm pînă la urmă în triumful rațiunii, al acelei rațiuni din care francezii au făcut totdeauna un punct cardinal în momentele critice.

V. Dascălu

săptămîna

„VEAC NOU" organ al Consiliului General A.R.L.U.S. Apare săptămînal. Redacția și administrația: strada Ion Ghica 5 Telefon 3.03.10. Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin" Piața Scînteii, București.
ABONAMENTE: pe 3 luni, 3 lei; pe 6 luni, 6 lei; pe un an, 12 lei. Abonamentele se fac la toate oficiile poștale, prin factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. STAS — 3452 — 52.